

Justitsministeren (Erling Olsen):

Jeg tillader mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om nedsættelse af en undersøgelsesret i medfør af retsplejelovens § 21 a til at undersøge visse forhold i forbindelse med Sparekassen Nordjyllands overtagelse af engagementer fra Himmerlandsbanken.
(Beslutningsforslag nr. B 19).

Jeg henviser til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.

Skriftlig redegørelse:

Redegørelse af 3/11 93 om uddannelse til alle.

(Redegørelse nr. R 3).

Undervisningsministeren (Ole Vig Jensen):

De unge stiller i dag store krav og forventninger om udviklingsmuligheder. Det er samfundets opgave at reagere imødekommende på disse behov. Hver enkelt af de unge skal have reelle muligheder for at opnå de bedst mulige uddannelsesmæssige forudsætninger for et rigt voksenliv.

Det er i hele samfundets interesse at gøre en forstærket indsats. At efterlade en stor del af en ungdomsgeneration uden de nødvendige kvalifikationer er at lade dem i stikken i en fremtid, der stiller stadig større krav til uddannelse. En stor gruppe unge uden uddannelse er måske frem for alt et problem for demokratiet.

Denne redegørelse giver et samlet bud på, hvordan vi sikrer alle unge en kvalificeret ungdomsuddannelse. Spørgsmålet om videregående uddannelse forhandles med forligspartierne med udgangspunkt i den indgåede flerårsaftale.

Ungdomsuddannelse til alle er et mål, der kan nås ad følgende veje:

- Eleverne skal i fokus
- Alle unge skal have udfordringer
- Alle ungdomsuddannelser skal være personligt og musisk udviklende
- Uddannelsessystemet skal åbnes for individuelle forløb
- Udviklingen af ledere og lærere skal stimuleres gennem efteruddannelse og forsøgs- og udviklingsprojekter på skolerne

Undervisningsministeren har sat temaet uddannelse til alle øverst på den uddannelsespolitiske dagsorden. Ministeren lægger vægt på, at alle berørte – og ikke mindst de unge selv – tager udfordringen op, så vore ungdomsuddannelser kan blive en succes for alle unge.

Reformer af samtlige ungdomsuddannelser er sat i gang og justeres i takt med de indvundne erfaringer. Råd og udvalg, skoler og ministerium samarbejder om løbende at udvikle og forbedre uddannelserne, en aldrig afsluttet proces, der forhåbentlig vil blive stimuleret af de politiske initiativer i denne redegørelse.

Undervisningsministeren, der har modtaget en lang række ideer, ønsker og forslag, vil nu supplere og intensivere de mange igangværende bestræbelser gennem følgende målrettede initiativer:

Jagten på frafald – skolekampagne under mottoet: Tag hånd om eleverne, så de falder til, ikke fra

Sikkerhedsnet – vejledningen sammenknyttes på langs, og unge fra særligt udsatte grupper følges tættere, indtil de er kommet godt på vej

Lyst til fortsat uddannelse – skoleinteressen fremmes gennem nye spændende undervisningstilbud i folkeskolen

Brobygning – overgangen fra grundskole til ungdomsuddannelse styrkes og udvides med grænseoverskridende forløb for usikre unge, der har brug for mere tid til at træffe et valg

Meritvejledning – om godskrivning af reelle kvalifikationer i ungdomsuddannelserne og om direkte adgang til kompetencegivende afslutning

Fri ungdomsuddannelse – indramning af individuelle uddannelsesforløb med sigte på personlig kompetence og øget livskvalitet

3-årige gymnasiale forløb – tilrettelæggelse af HHX og HTX i parallelle forløb med fortsat erhvervsrettet forankring og forsøg med tematisk udbygning af hf

Rummelighed i erhvervsuddannelserne – udbygning med en mere differentieret uddannelsesvifte og styrkelse af den faglige identitet tidligt i de enkelte uddannelsesforløb, så elevernes motivation øges og det faglige niveau fastholdes

Nye uddannelser til vækstområder – opfølgning af ministerkollegers og andres påpegning af voksende aktivitetsområder med uddannelsesbehov

[Undervisningsministeren]

Håndslag til de sent udviklede – flere skoler inddrages i den nødvendige ekstrainsats af faciliteter og omsorg, som kan støtte disse unge til en selvhjulpne tilværelse.

Med disse initiativer appellerer undervisningsministeren til alle berørte parter – herunder ikke mindst arbejdsmarkedets parter, skoler og elever – om medvirken. Ministeren glæder sig over den allerede udtrykte beredvillighed til en hurtig og gennemgribende indsats.

En øget uddannelsesindsats er ikke nogen forsikring mod arbejdsløshed. Uddannelse kan ikke løse alle problemer; men uden uddannelse kommer vi ingen vegne. En gennemført ungdomsuddannelse har ikke kun et beskæftigelsesigt. Den tjener under alle omstændigheder til en højere livskvalitet til glæde for den enkelte og dermed til gavn for samfundet.

Handlingsplan.

For at realisere målsætningen om, at alle unge gennemfører en ungdomsuddannelse, er det vigtigste at bygge på det allerede opnåede, nemlig at næsten alle unge har mod på at gøre ét og ofte flere forsøg i det etablerede ungdomsuddannelsessystem.

Der tilbydes da også et – set med internationale øjne – overordentlig bredt spektrum af ca. 100 uddannelser, som alle formelt giver erhvervs- eller studiekompetence. Med få og små undtagelser er der fri adgang til alle ungdomsuddannelserne inden for Undervisningsministeriets område. De omfatter

- erhvervsuddannelserne,
- landbrugsuddannelsen,
- social- og sundhedsuddannelserne,
- erhvervsgrunduddannelsen (EGU),
- de erhvervsgymnasiale uddannelser (HHX og HTX),
- det almene gymnasium og studenterkursus,
- højere forberedelseseksamen (hf).

Uddannelserne er alle fastlagt af forholdsvis ny lovgivning, hvis pædagogiske intentioner ikke kan være indfriet fuldt ud endnu. Der arbejdes ihærdigt med at indrette uddannelserne, så eleverne får øget udbytte og flere kan og vil nå deres mål og erhverve den dertil knyttede kompetence. Især skal fremhæves de mange forsøg med undervisningsdifferentiering overalt i ungdomsuddannelserne og med helhedsorientering, hvor de erhvervs-specifikke og de

almene fag er blevet integreret i de erhvervsrettede uddannelser.

Der gøres en kraftanstrengelse for at skaffe flere praktikpladser til elever i erhvervsuddannelserne. Støttet af en intensiv praktikpladskampagne er en ny tilskudsordning ved at give resultater. Som ekstra sikkerhedsnet tilbydes der skolepraktik til elever, der ikke får praktikplads. Det er imidlertid fortsat nødvendigt at følge udviklingen på praktikpladsområdet ganske nøje, herunder at sikre en systematisk opfølgning af erfaringerne med skolepraktikken.

Nu skal der sættes fokus på andre sider af det alt for store frafald, som også efter reformerne skæmmer de fleste af de kendte ungdomsuddannelser.

Jagten på frafald.

Skolekampagne under mottoet: Tag hånd om eleverne, så de falder til, ikke fra.

Undervisningsministeren har i august 1993 appelleret til alle skoler, der udbyder ungdomsuddannelser, om at gøre en særlig indsats for at reducere frafaldet.

Skolerne opfordres til at sætte eleven i centrum og frafaldsproblemet på den pædagogiske dagsorden.

Jagten på frafald har karakter af en kampagne direkte henvendt til skolerne. Kampagnen er planlagt til at vare til udgangen af 1994.

Ministeriet stiller sin faglig-pædagogiske rådgivning til rådighed for kampagnen. Der iværksættes undersøgelser af årsagerne til frafald. Effekten af kampagnen måles løbende, og resultaterne offentliggøres.

En høj gennemførelsesprocent vil dermed blive en væsentlig del af skolens profil.

Kampagnen er blevet vel modtaget på skolerne. De har generelt anerkendt opgavens betydning og deres ansvar for at bidrage til dens løsning. Mange initiativer var allerede taget rundt omkring, og med det lokale engagement, som lægges for dagen, forekommer en halvering af frafaldet over en årrække ikke at være et urealistisk mål – særlig når de centralt fastlagte uddannelsesregler også justeres ud fra de indvundne pædagogiske erfaringer. Det har ikke mindst Erhvervsuddannelsesrådet taget initiativ til.

For at begrænse risikoen for, at de unge falder fra til ingenting, er det afgørende at sætte

[Undervisningsministeren]

ind med fornyet uddannelsesvejledning umiddelbart efter, at eleven er faldet fra. Som led i frafaldskampagnen indskærpes pligten til hurtige indberetninger fra ungdomsuddannelsesinstitutioner til ungdomsvejledningen i de tilfælde, hvor en elev afbryder eller er ved at afbryde sin uddannelse.

Sikkerhedsnet.

Vejledningen sammenknyttes på langs i uddannelsesforløbene, og unge fra særlig udsatte grupper følges tættere, indtil de er kommet godt på vej.

Alle unge, der er på vej ud af grundskolen og/eller ind i ungdomsuddannelserne, skal vejledes og rådgives, så de forstår betydningen af fortsat uddannelse og har viden og indsigt til at træffe et relevant valg af uddannelse, som de kan og vil gennemføre.

Visse særlig udsatte grupper af unge har brug for en tættere og mere personligt støttende vejledning, hvor hele den unges livssituation – herunder familien – inddrages.

Det gælder f.eks. unge, der er fysisk eller psykisk handicappede, og unge med sociale funktionsproblemer.

Også fremmedsprogede unge kan have særlige behov begrundet i deres sproglige og kulturelle baggrund.

Vejledningen er således et sikkerhedsnet under de unge. Det er af afgørende betydning, at der sker en effektiv sammenkædning af den kommunale ungdomsvejledning og grundskolens og ungdomsuddannelsens vejledning.

Her må den vejledningsindsats, der ydes af ungdomsskolen, produktionsskoler og en række frie kostskoler, inddrages.

Ministeriet vil udsende en ny bekendtgørelse om ungdomsvejledning samt et temahæfte med råd og vink om, hvordan vejledningen via nye indsatsmåder og tilrettelæggelses- og samarbejdsformer kan prioriteres og effektiviseres.

For at kunne vejlede har folkeskolens lærere behov for introduktionskurser på erhvervsskoler og jobudveksling med de forskellige ungdomsuddannelser. Undervisningsministeriet vil udsende en vejledning om disse muligheder.

Lyst til fortsat uddannelse.

Skoleinteressen fremmes gennem nye spændende undervisningstilbud i folkeskolen.

Skoletræthed er ofte årsag til, at nogle unge ikke fortsætter i en uddannelse efter folkeskolen. Disse unge har f.eks. mistet lysten til at gå i skole, fordi de boglige krav og den traditionelle klasseundervisning ikke svarede til deres forudsætninger og interesser. Folkeskolen skal fremover søge at forhindre skoletrætheden ved at tage mere hensyn til disse elevers egne ønsker og muligheder.

Dette kan bl.a. realiseres ved, at der tilbydes elever på 8.-10. klassetrin alternative undervisningsforløb, hvor praktisk og teoretisk indhold kombineres. Undervisningen kan finde sted på og uden for skolen. Ministeren vil udsende et temahæfte som inspiration til at realisere disse nye muligheder.

Undervisningsministeren forventer, at det nye Folkeskoleråd vil tilrettelægge sit arbejde med henblik på at sikre elevernes lyst til fortsat uddannelse bedst muligt.

Det er en generel erfaring, at mange unge efter grundskolen har brug for luft, inden de går videre i en ungdomsuddannelse. Det kan skyldes forskellige modningsforløb, ønske om praktisk udfoldelse, usikkerhed om senere erhvervsvalg eller behov for supplerende kvalifikationer.

Hver skoleform har i dag sin måde at imødekomme sådanne ønsker på. Folkeskolens 10. klasse, erhvervsuddannelsernes 1. skoleperiode samt indgangsåret for social- og sundhedsuddannelserne er formaliserede adgangsveje. For mange unge opfylder ikke mindst efterskoler, kommunale ungdomsskoler og produktionsskoler et behov i overgangen til ungdomsuddannelserne.

Der gøres i disse år forsøg med sammenkobling af folkeskolens 10. klasse og tekniske skolars 1. skoleperiode (TEK-10) – og senest af sidstnævnte og også produktionsskoleforløb. Der kan være talrige tilsvarende kombinationer af de eksisterende elementer. Der kan derfor udvikles helt nye tilbud, og der kan åbnes for introduktion til et bredere spektrum af ungdomsuddannelser.

Brobygning.

Overgangen fra grundskole til ungdomsuddannelse styrkes og udvides med grænseoverskridende forløb for usikre unge, der har brug for mere tid til at træffe deres valg.

[Undervisningsministeren]

Overgangen fra grundskole til ungdomsuddannelse skal udvikles ved at skabe bedre muligheder for, at de unge kan bygge bro efter eget behov og sammensætte et undervisnings- og vejledningsforløb på op til 1 år.

Forløbene, der skal være grænseoverskridende mellem de allerede eksisterende skole- og uddannelses tilbud, skal give de usikre unge tid til at modnes og afklare deres valg af efterfølgende ungdomsuddannelse.

Undervisningsministeren nedsætter et hurtigarbejdende udvalg, der skal foreslå de nærmere rammer for disse forløb.

Taxametertilskuddet til forsøg med forskellige kombinationsforløb hæves ved ændringsforslag til finanslov 1994, og i den nye brobygning hæves taxametertilskuddet til 1. skoleperiode på de tekniske skoler med henblik på udvidet værkstedsundervisning.

En nyskabelse i form af en tilstrækkelig fleksibel ramme for alle overgangsforløb vil samtidig gøre brobygningen mere overskuelig for de unge. Overgangsforløbet skal være et tilbud til unge med særlige behov herfor. De fleste unge vil stadig kunne begynde en ungdomsuddannelse i direkte forlængelse af grundskolen.

Nogle unge bruger tiden efter grundskolen til forskellige aktiviteter uden for uddannelsessystemet. Hvis disse unge skal motiveres for en ungdomsuddannelse, har de behov for at vide, hvordan og i hvilket omfang deres reelle kvalifikationer kan godskrives som led i en eksisterende ungdomsuddannelse.

Meritvejledning.

Om godskrivning af reelle kvalifikationer i ungdomsuddannelserne og om direkte adgang til kompetencegivende afslutning.

En meritvejledning skal fremme en mere aktiv brug af meritoverførsler i kombinerede eller individuelle uddannelsesforløb og dermed udbrede fleksibiliteten i det fortsat meget båseopdelte uddannelsessystem.

Ungdomsuddannelsernes meritordninger er mangfoldige. Det kan derfor ikke undre, at ikke alle potentielle brugere kender dem. Undervisningsministeren har derfor iværksat udarbejdelsen af en meritvejledning. Den skal dække alle ungdomsuddannelser og indeholde en systematiseret oversigt over regler, procedurer og praksis.

For det første skal vejledningen omhandle godskrivning af tidligere uddannelse og erfaring som merit i ungdomsuddannelserne. Her har praksis udviklet sig en del – specielt mellem uddannelser inden for erhvervsskoleområdet og mellem de gymnasiale uddannelser indbyrdes. Og op til tre fag fra et ikkegymnasialt forløb kan af skolen godskrives i en gymnasial uddannelse. Fremover vil kvalifikationer opnået gennem de nye individuelle uddannelsesforløb i erhvervsgrunduddannelsen og til sin tid i den fri ungdomsuddannelse give fuld merit.

For det andet skal vejledningen kortlægge mulighederne for direkte adgang til at opnå kompetence svarende til en afsluttet ungdomsuddannelse eller dele af denne – uden at have fulgt de formelle uddannelsesregler/forløb. Generel studiekompetence kan opnås ved at aflægge eksamen som selvstuderende i en af de gymnasiale uddannelser. Studiekompetence på social- og sundhedsområdet kan opnås ved at bestå en særlig adgangsprøve, der dokumenterer studieegnethed – en metode, der agtes videreudviklet på andre fagområder.

Kompetence svarende til en erhvervsuddannelse kan opnås ved faglig anerkendelse i det faglige system, eventuelt efter aflagt svendep prøve. Uddannelsesbevis kan i erhvervsuddannelserne udstedes på grundlag af merit givet efter standardregler eller efter skolens konkrete vurdering. Merit i praktikuddannelsen afgøres konkret af de faglige udvalg.

Med meritvejledningen vil de unge og deres forældre samt vejledere, lærere og ledere få øget kendskab til bevægelsesmulighederne på tværs af skoleformer, ligesom den øgede synlighed vil lægge pres på de ansvarlige for større åbenhed.

For at gøre uddannelse til alle til et reelt og acceptabelt tilbud nytter det ikke alene at satse på justeringer i det etablerede uddannelsessystem. Der må også åbnes mulighed for de unge, der ønsker at skabe deres egen uddannelse. Individuelle uddannelsesforløb må anerkendes på lige fod med de uddannelser, som fastlægges centralt i uddannelsesbekendtgørelser.

En radikal nyskabelse i denne retning skete med vedtagelse af lov om erhvervsgrunduddannelser, men også uden for det erhvervsrettede, praktikbaserede område bør murene brydes ned for at imødekomme vore dages mere selvstændige unge.

[Undervisningsministeren]

Den nye erhvervsgrunduddannelse er tænkt som et tilbud til de mindre bogligt indstillede, som ikke er gået i gang med en af de øvrige ungdomsuddannelser. Uddannelsen giver mulighed for at kombinere elementer fra forskellige uddannelser efter den enkelte elevs lyst og evner. Uddannelsen er 2-årig og består overvejende af praktik. Det er den unges bopælskommune, der i samarbejde med de lokale uddannelsesinstitutioner har ansvaret for at tilrettelægge uddannelsen sammen med den unge.

Som endnu et tilbud på linje med de eksisterende ungdomsuddannelser foreslås en ny fri ungdomsuddannelse. Den kan indramme en række forskellige tilbud, der giver unge mulighed for en almen og personlig udvikling, og som bygger på frie tilrettelæggelsesformer:

Fri ungdomsuddannelse.

Indramning af individuelle uddannelsesforløb med sigte på personlig kompetence og øget livskvalitet.

Undervisningsministeren vil bane vej for unge, som ønsker at tilrettelægge deres egen uddannelse, der overvejende baseres på folkeoplysende tilbud. Hermed anerkendes den omfattende aktivitet, som de unge selv vælger uden for de eksisterende ungdomsuddannelser.

Den fri ungdomsuddannelse skal rumme udfordringer for både stærke og svage unge. Den skal for alle indeholde forskellige erfarings-elementer, som tilsammen giver personlig kompetence.

De folkeoplysende skoler, der ønsker at være med, indestår for kvaliteten af uddannelsens dele og sammenhæng i form af en individuel uddannelsesplan på normalt 2 år for hver elev.

Undervisningsministeren fremsætter efter forhandling med de folkeoplysende organisationer m.fl. lovforslag om rammer og vilkår for en fri ungdomsuddannelse.

Det er fortsat en vigtig målsætning at tilrettelægge de eksisterende ungdomsuddannelser på en måde, der gør dem synlige og attraktive for de unge. Et middel hertil vil være at skabe parallelle 3-årige gymnasiale forløb som en vifte af alternative veje og uddannelsesmiljøer, der giver studiekompetence. Vilkårene herfor bør være mere lige end i dag, hvor uddannelses-tiden varierer fra 2 til 3 år.

3-årige gymnasiale forløb.

Tilrettelæggelse af HHX og HTX i parallelle forløb med fortsat erhvervsrettet forankring og forsøg med en tematisk udbygning af hf.

Efter gennemarbejdning i et hurtigtarbejdende udvalg med deltagelse af de berørte parter vil ministeren fremsætte lovforslag om de erhvervs-gymnasiale uddannelser til HHX og HTX. Udvalget skal bl.a. overveje, at HHX og HTX bliver af 3 års varighed, og at optagelse af elever kan ske direkte efter grundskolen.

En ny sammenhæng mellem erhvervsuddannelser og erhvervs-gymnasiale uddannelser bygges på de relevante almene og erhvervsrettede elementer i de to uddannelsesforløb.

Også på hf er der behov for at gøre forsøg med 3-årige forløb, herunder hf-kombinationer med temaer og fag fra tilgrænsende uddannelser.

En justering af de to erhvervs-gymnasiale forløb vil i sig selv give mulighed for og anledning til at se struktur og indhold i erhvervsuddannelserne – særlig de indledende dele – i et nyt lys.

Erhvervsuddannelsesreformen omfattede både uddannelsernes struktur og indhold og uddannelsessystemets styringsmåde. På nogle områder viser erfaringerne allerede nu, at der er behov for ændringer i og supplerung af de uddannelsesregler, der i første omgang og under stort tidspres blev fastlagt.

En målsætning om uddannelse til alle og om en varig nedbringelse af frafaldet giver også anledning til en revurdering af alle de erhvervsrettede ungdomsuddannelser med det sigte at styrke de musiske elementer. Dermed sikres de unge et mere kreativt miljø under uddannelsen og en rigere voksentilværelse bagefter.

De erhvervsrettede ungdomsuddannelser må gennemgås med henblik på at opnå en bedre overensstemmelse med arbejdsmarkedets og elevernes behov.

Rummelighed i erhvervsuddannelserne.

Udbygning med en mere differentieret uddannelsesvifte og styrkelse af den faglige identitet tidligt i de enkelte uddannelsesforløb, så elevernes motivation øges, og det faglige niveau fastholdes.

Erhvervsuddannelsesrådet og de faglige udvalg har taget initiativ til at justere erhvervsud-

[Undervisningsministeren]

dannelserne og udvikle deres kvalitet bl.a. ud fra erfaringerne med den gennemgribende reform, som blev iværksat fra 1991. Arbejdet koncentrerer om:

- erhvervsuddannelsernes økonomi,
- udvidet forsøgsvirksomhed,
- afstemning af de erhvervs-gymnasiale uddannelser med erhvervsuddannelserne,
- afklaring af grundfagsplacering,
- strukturen i 1. skoleperiode.

Rådet og ministeriet ser frem til et fortsat konstruktivt samarbejde om disse spørgsmål, som er centrale for erhvervsuddannelsessystemets bidrag til at sikre alle unge optimale udviklingsmuligheder.

Kvalitetskravet til indhold og form i erhvervsuddannelsessystemet, som henvender sig til den største del af de unge, skal være:

- rummelighed i et uddannelsessystem med en mere differentieret vifte af uddannelsesmuligheder,
- styrkelse af den faglige identitet fra uddannelsens start,
- sikring af det nødvendige faglige niveau ved uddannelsens afslutning,
- høj elevmotivation,
- personlig udvikling undervejs.

Undervisningsministeren imødeser parternes rådgivning og er indstillet på at gennemføre ændringer, som kan fremme erhvervsuddannelsernes formål om at være et tilbud, der dækker både de unges og arbejdsmarkedets behov for personlig kompetence og tidssvarende erhvervs-kvalifikationer.

Reformen af erhvervsuddannelserne i 1991 fik en begrænset virkning for de merkantile erhvervsuddannelser på handelsskolerne. Det er de faglige udvalg nu indstillet på at råde bod på - ikke mindst i lyset af disse års markante ændringer i teknologi og beskæftigelse.

Undervisningsministeren ser frem til resultatet af de igangværende overvejelser om fornyelse af struktur og indhold af disse konkurrenceudsatte erhvervsuddannelser med meget stor elevtilgang og -frafald.

Ud over at forbedre de eksisterende erhvervsuddannelser skal der etableres nye uddannelser til særlige vækstområder.

Nye uddannelser til vækstområder.

Opfølgning af ministerkollegers og andres påpegnings af voksende aktivitetsområder med uddannelsesbehov.

Nye beskæftigelsesområder, ny teknologi, ændret arbejdstilrettelæggelse osv. gør det nødvendigt løbende at tilpasse udbudet af erhvervsrettede uddannelser. Med de unge skal arbejdsmarkedet løbende tilføres nye relevante kvalifikationer.

Særlig vigtigt er det i tide at etablere nye uddannelser på områder som f.eks. turisme og miljø, hvor der kan forventes en vækst i beskæftigelsen. Der må tages bestik af de unges bestræbelser på at skabe sig et stædet med aktiviteter, hvor der hidtil ikke - eller kun i mindre grad - har fundet formaliseret uddannelse sted.

Undervisningsministeren vil rette henvendelse til arbejdsmarkedets parter og til Erhvervsuddannelsesrådet om udbygning af erhvervsuddannelsessystemet enten permanent eller som forsøg.

Inden for de rammer for anerkendelse og finansiering, som gælder for erhvervsgrunduddannelserne, kan også lokale forsøg med udvikling af nye uddannelsesmuligheder på tværs af skoleformerne medvirke til at bryde nye veje og dække mere midlertidige behov.

Der foreligger for tiden mange konkrete forslag til nye uddannelser og beskæftigelsesområder. Undervisningsministeren vil sørge for, at forslagene bliver vurderet med henblik på en konkret afprøvning af bæredygtigheden.

Uanset hvor bredspektret uddannelsessystemet gøres, vil der være grupper af unge, der vil have vanskeligt ved at gennemføre en normal uddannelse. For dem er der behov for særlige initiativer.

Håndslag til de sent udviklede.

Flere skoler inddrages i den nødvendige ekstrainsats af faciliteter og omsorg, som kan hjælpe disse unge til en selvhjulpent tilværelse.

Med udgangspunkt i rapporten fra rådet for pædagogisk udviklingsarbejde for sent udviklede unge videreføres indsatsen for at hjælpe denne gruppe over et bredt felt.

De frie kostskoler sikres midler til etablering af de nødvendige rammer for undervisningstilbud til sent udviklede, herunder bygninger, inventar og udstyr. Der iværksættes efteruddannelse og erfaringsudveksling for lærere, der især beskæftiger sig med sent udviklede unge.

Ved ændring af loven om frie kostskoler udvides adgangen til tilskud til specialundervis-

[Undervisningsministeren]

ning, så den omfatter alle frie kostskoler og alle elever med særlige behov.

Nye regler om den kommunale ungdomsvejledning skal ligeledes sikre, at kommunerne tager over, når skolerne slipper de sent udviklede. Vejledning, kuratorvirksomhed og langsigtede, ajourførte uddannelsesplaner for den enkelte er en forudsætning for, at indsatsen lykkes.

Undervisningsministeriet vil tage initiativ til et tværministerielt samarbejde om en samlet indsats over for sent udviklede og andre grupper af funktionshæmmede unge.

*Uddannelsesprofil**Mål og midler*

Tidligere tiders målsætning om, at (næsten) alle unge skulle fortsætte deres uddannelse efter grundskolen, er ved at være nået. 93 pct. af de unge går i gang med en formel ungdomsuddannelse, og næsten alle øvrige forsøger sig med et eller flere af de mange alternative tilbud, som bl.a. tilstræber at motivere de unge til fortsat uddannelse.

Derimod lykkes det langtfra for alle unge at opnå en formel erhvervskompetence – enten ved at gennemføre en erhvervsrettet ungdomsuddannelse som faglært m.v. eller en videregående uddannelse af kortere eller længere varighed efter gymnasiet m.v. Det lykkes nu for 75 pct. af de unge.

I disse tider med høj arbejdsløshed er selv de højtuddannede af disse unge langtfra alle i beskæftigelse. Omvendt er det overraskende, at unge svarende til 7 pct. af en årgang, som har gennemført en almen gymnasial uddannelse, men ikke har fulgt det op med en uddannelse, der giver erhvervskompetence, har lige så høj en beskæftigelsesgrad som de faglærte unge.

Det afgørende for de unges beskæftigelsesmuligheder er altså at gennemføre en ungdomsuddannelse – hvad enten den er erhvervsrettet eller mere almen. Også for andre sider af tilværelsen er det almene og personlighedsudviklende indhold, som er lovfæstet for alle ungdomsuddannelser, et uvurderligt gode, som alle unge bør have tilegnet sig som ballast i voksenlivet.

Målsætningen for uddannelse til alle er derfor, at alle gennemfører en ungdomsuddannelse. Det gør 77 pct. af de unge i dag, og glæde-

ligvis gælder det begge køn, der i denne forstand er uddannelsesmæssigt ligestillede.

På vejen til uddannelse til alle er delmålet, at 90-95 pct. af de unge gennemfører en ungdomsuddannelse i løbet af 1990'erne, og at de øvrige i videst muligt omfang hjælpes til en selvhjulpel tilværelse.

Udviklingen i de unges uddannelsesprofil vil blive fulgt løbende og resultatet offentliggjort årligt.

Sagt på en anden måde skal godt halvdelen af de ca. 12.000 unge pr. årgang, som ikke gennemfører en ungdomsuddannelse i dag, hjælpes bedre, så det lykkes for dem i fremtiden. Det drejer sig om at give 6.000-12.000 unge en bedre start. Antalmæssigt er det overkommeligt, men utvivlsomt meget krævende for alle de mange gode kræfter, der er dybt engageret i opgaven på forskellige niveauer.

Den igangværende kvalitetsudvikling af det etablerede uddannelsessystem forstærket med de her bebudede initiativer, som tilstræber at hjælpe de unge på den for dem rette vej og fastholde dem, til målet er nået, skønnes at kunne bidrage til målet med godt og vel halvdelen – altså øge gennemførelsen med 6-8 pct. eller 4.000-5.000 flere unge fra hver årgang.

Hertil kommer de nye uddannelses typer – erhvervsgrunduddannelsen og den fri ungdomsuddannelse – for de unge, som ikke kan eller vil finde sig til rette i de regelbundne og færdigpakkede ungdomsuddannelser, og som ofte foretrækker alternative tilrettelæggelsesformer og uddannelsesmiljøer. Ved at tilbyde dem selv at få indflydelse på, hvordan deres uddannelsesforløb tilrettelægges og komponeres, så det svarer til deres ønsker og forudsætninger, skønnes yderligere 5-6 pct. eller 3.000-4.000 flere unge fra hver årgang at kunne motiveres til en fuldført ungdomsuddannelse.

Med gennemførelse af handlingsplanen og fortsættelse af en aktiv udviklingsstrategi på alle niveauer skulle det opstillede mål altså være inden for rækkevidde. Realiseringen vil tage tid, men må fremskyndes mest muligt, og imens må jorden gødes og erfaringer i videst muligt omfang indvindes på forsøgsbasis i de mest kreative uddannelsesmiljøer.

Det er vurderingen, at de økonomiske midler til de unges uddannelse eller anden aktivitet med tilhørende elevstøtteordninger i vidt omfang allerede er til stede og tilstrækkelige til

[Undervisningsministeren]

at finansiere en kvalitetsuddannelse til alle unge, når midlerne bliver anvendt mere målrettet.

Initiativområderne vil ganske vist koste penge – noget afhængig af den nærmere udformning, som først skal drøftes med de berørte parter. Et foreløbigt overslag over de direkte økonomiske konsekvenser af handlingsplanen viser merudgifter i størrelsesordenen 800 mio. kr. brutto på årsbasis. Heraf skyldes:

- ca. 300 mio. kr. mindre frafald (svarende til 4.000-5.000 årselever),
- ca. 400 mio. kr. går til de nye og forlængede uddannelser (svarende til ca. 6.000-7.000 årselever),
- ca. 100 mio. kr. anvendes til forhøjede taxametre i den forstærkede brobygning og de nye erhvervs-gymnasiale forløb.

Men disse 10.000-12.000 ekstra årselever på initiativområderne vil i stort omfang allerede findes i uddannelsessystemet eller i det sociale system. Resultatet af handlingsplanen vil være at nedbringe disse unges fjumren rundt uden mål og med, men ofte med oplevelsen af at kuldsejle i – måske halvhjertede – uddannelsesforsøg.

Økonomien i handlingsplanen afhænger således især af, om de nye tilbud til de unge er dyrere eller billigere pr. årselev end de eksisterende. Og her er formodningen, at de næppe er dyrere. Nettoeffekten er i øvrigt knyttet til de unges adfærdsændringer, som først tiden vil vise.

Økonomien i uddannelse til alle dækkes for 1994 af finanslovsforslaget med mindre ændringsforslag, som trækker på allerede afsatte midler til forsøg, efteruddannelse af lærere og udbygning af kapaciteten for sent udviklede. Senere suppleres med lovforslag om større initiativer til ikrafttræden i 1995.

Information og forskning.

Realisering af uddannelse til alle forudsætter en engageret og aktiv medvirken fra alle, der har med unges uddannelse og udvikling at gøre, herunder de unge selv og deres forældre.

Med henblik på at synliggøre denne indsats og videreformidle erfaringerne informeres løbende om aktiviteterne. Det vil ske under forskellige former i forbindelse med de enkelte initiativer og udviklingsprojekter m.v. Derud-

over vil Undervisningsministeriets Nyhedsbrev samle resultater og indtryk.

Undervisningsministeren iværksætter et forskningsinitiativ: Uddannelse til alle.

Hensigten er at forbedre den videnskabelige basis for den fortsatte udvikling af ungdomsuddannelserne ud fra de unges behov.

Initiativet skal sætte fokus på samspillet mellem de unge og uddannelserne. De unges valg og færden i uddannelsesmæssig henseende undersøges ud fra deres eget perspektiv og sættes desuden ind i en bredere samfundsmæssig sammenhæng.

Erfaringerne fra udviklingsprojekterne m.v. i relation til denne redegørelses mål indgår i forskningsinitiativet.

Forskningsinitiativet strækker sig over en 2-3-årig periode, i hvilken der løbende publiceres relevante delundersøgelser, efterhånden som de færdiggøres.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Spørgsmål til ministrene.

Spm. nr. S 67

1) Til energiministeren af:

Per Tærshøl (KF):

»Hvilke initiativer agter ministeren at tage for at sikre, at Elprisudvalgets sekretariat har den fornødne kapacitet til, at udvalget reelt kan udføre den fornødne kontrol med adskillelse af den normale aktivitet og de sideordnede aktiviteter?«

Energiministeren (Jann Sjursen):

De initiativer, der skal tages for at sikre, at Elprisudvalgets sekretariat kan varetage sine opgaver for Elprisudvalget, er allerede taget.

Af forslaget til ændring af elforsyningsloven, som blev vedtaget i juni 1993, fremgår det, at der vil være behov for i størrelsesordenen 3 årsværk i forbindelse med lovændringen. Det drejer sig dels om tilsyn efter § 9 b i loven, som omhandler udlandsaktiviteterne, dels om godkendelse efter § 9 d, som vedrører de sideordnede aktiviteter.

Det skal sammenholdes med, at der med ændringen af elforsyningsloven tillige skabes klare lovmæssige rammer for elselkabernes

[Energiministeren]

aktiviteter. Med de uklarheder, der har været indtil nu, har Elprisudvalget og dermed også sekretariatet løbende måttet bruge væsentlige ressourcer på at fastlægge sin praksis til håndtering af de beføjelser, udvalget er tillagt efter elforsyningsloven.

Det er derfor min vurdering, at Elprisudvalgets sekretariat vil have den fornødne kapacitet til at betjene Elprisudvalget, så dette kan varetage sine opgaver efter loven.

Per Tærshøj (KF):

Hvis jeg hørte ordentligt efter, så sagde ministeren, at han ville træffe foranstaltninger til, at der ville blive flere folk ansat til at varetage de interesser. Det gør mig en lille smule mere tryk, for det har hidtil været vores helt klare opfattelse, at hvis man skulle have en sag igennem udvalget, var der ikke kapacitet til det. Elprisudvalget har efter vor mening ikke kunnet arbejde, fordi der ikke har været den fornødne hjælp.

Så jeg er tilfreds med svaret, hvis det forholder sig sådan, at man ansætter flere til at klare de meget, meget store problemer, som jeg desværre forudsætter der kommer i den nærmeste fremtid på grund af den nye ellø.

Energiministeren (Jann Sjursen):

Jamen jeg kan bekræfte, at jeg mener, at der, som jeg sagde i mit første svar, er taget hånd om problematikken, al den stund der i forbindelse med et ændringsforslag, der, som jeg nævnte, blev vedtaget i juni måned, tilføres sekretariatet 3 årsværk yderligere.

Jeg kan sige, at ifølge elforsyningsloven varetages udvalgets sekretariatsfunktion af Konkurrencerådets sekretariat, og et af linjekontorerne under Konkurrencerådet beskæftiger sig udelukkende med at være sekretariat for Elprisudvalget og Gas- og Varmepriisudvalget. Det kontor har i dag ud over ledelsen 7 AC-stillinger og 6 HK-stillinger, og på den baggrund må man sige, at en tilførsel på ekstra 3 årsværk jo ikke er en helt lille tilførsel af arbejdskraft.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 139

2) Til trafikministeren af:

Ole Donner (FP):

»Kan ministeren garantere, at det tilbud, der blev indgivet af Linjebus ved HT's licitation, er konditionsmæssigt?«

Skriftlig begrundelse

Spørgeren ønsker ministerens vurdering af, om det tilbud, der blev givet fra Linjebus ved HT's licitation, er konditionsmæssigt, specielt med henblik på de oplysninger, der stod i udbudsmaterialet om, at byderne skulle oplyse, præcis hvilke busser der skulle anvendes til de forskellige ruter.

Såfremt tilbudet ikke er konditionsmæssigt, vil ministeren da tage initiativ til at annullere det tilbud, som Linjebus har afgivet, og videregive kørselen til firmaet med det næstlaveste tilbud.

Trafikministeren (Helge Mortensen):

Jeg har forelagt spørgsmålet for HT, der har oplyst følgende:

Det af Linjebus A/S afgivne tilbud er fuldkommen konditionsmæssigt. Det er forkert, når det hævdes, at udbudsbetingelserne kræver, at det præcist skal oplyses, hvilke busser der skal indsættes på hvilke ruter. Det fremgår af udbudsbetingelsernes punkt 4, Busmateriel, at tilbud skal ledsages af en fortegnelse over de busser, der vil blive anvendt til kørselen, en kort beskrivelse af de enkelte bustyper, oplysning om passagerantal samt chassis- og karosserifabrikat m.v. Endvidere skal vedlægges tegninger, der viser bussernes udformning og indretning.

Det er de krav, der er stillet i udliciteringsmaterialet. Disse krav er ifølge HT opfyldt af Linjebus.

Ole Donner (FP):

Jeg takker ministeren for svaret.

Ministeren sagde, at der skulle vedlægges en fortegnelse over disse busser samt tegninger over, hvilke busser der skulle benyttes. Er ministeren sikker på, at det er rigtigt?

Jeg vil gerne spørge, om ministeren ikke har fået kendskab til, at man på disse lister alene har skrevet, at man ville tage stilling til, hvilke busser man ønskede at anvende, når man så, hvilken kørsel man fik. Hvis det er tilfældet, mener ministeren så, at det er konditions-

Trafikministeren (Helge Mortensen):

Jeg må som indledning til dette svar understrege, at det i henhold til HT-loven er HT, der vurderer, om de indkomne tilbud er konditionsmæssige. Det er ligeledes HT, der tager stilling til, hvilke tilbud der skal antages. Dette siger jeg af principielle grunde, og det er for så vidt en gentagelse fra sidste gang.

Derudover må jeg henholde mig til, at HT over for mig oplyser, at det fremgår af udbudsbetingelsernes punkt 4 vedrørende busmateriel – det må jo kunne slås efter – at tilbud skal ledsages af en fortegnelse over de busser, der vil blive anvendt til kørselen, en kort beskrivelse af de enkelte bustyper, oplysninger om passagertal samt chassis- og karosserifabrikat m.v. Endvidere skal der vedlægges tegninger, der viser bussernes udformning og indretning.

Dette er et citat i forhold til HT, og det må jeg forudsætte er det element, som indgår i punkt 4, der er fælles for alle bydere.

Ole Donner (FP):

Jeg takker endnu engang for svaret, men vil gerne spørge ministeren direkte: Hvis nu den fortegnelse ifølge punkt 4 ikke er afleveret, hvis nu der er afleveret et dokument, der siger, at man vil tage stilling til det senere, når man har set, hvor meget kørsel man får, er ministeren så ikke enig med mig i, at punkt 4 ikke er opfyldt? Altså hvis man ikke har lavet en fortegnelse over busserne og man ikke har lavet en tegning over deres indretning, men alene har skrevet, at man vil vende tilbage til det, når man ved, hvor meget kørsel man får, er ministeren så ikke enig med mig i, at man ikke har opfyldt punkt 4 i disse udbudsbetingelser?

Og så endelig det sidste: Er ministeren bekendt med, om der skulle ligge en aftale mellem HT og Linjebus om, at Linjebus skal overtage nogle af HT's brugte busser, når de nu mister en del kørsel?

Trafikministeren (Helge Mortensen):

Jeg er ikke bekendt med nogen aftaler mellem HT og Linjebus, hverken i dette tilfælde eller andre tilfælde.

Så skal jeg understrege, at hverken Trafikministeriet eller Indenrigsministeriet har hjemmel til at afprøve, hvorvidt licitationsreglerne har været overholdt i den konkrete sag. Det fremgår simpelt hen af HT-loven, at denne

kompetence er HT's. Hvis EF's licitationsregler var trådt i kraft, havde HT frivilligt tilsluttet sig klagenævnet. Det er de ikke, og derfor er det i dette tilfælde som ved andre licitationer Domstolen, der vil tage stilling, hvis der klages over licitationen.

Ole Donner (FP):

Jeg takker for svaret, men ministeren svarer ikke. Kunne ministeren ikke komme med sin egen vurdering og sige: Hvis nu man ikke har afleveret det, der står i udbudsbetingelserne, vil ministeren så mene, at man har overholdt udbudsbetingelserne? Det vil jeg meget gerne vide.

Trafikministeren (Helge Mortensen):

Da jeg ikke har lejlighed til at gennemgå udbudsmaterialet og de indkomne tilbud og heller ikke har hjemmel til at gøre det og i øvrigt heller ikke har noget ønske om at gøre det, finder jeg, at det ville være urimeligt, da jeg ikke kender de konkrete konditioner, at svare hr. Ole Donner på det spørgsmål, som stilles.

Det er HT, der alene bærer ansvaret for, at udliciteringsreglerne er overholdt. Det er det, hr. Ole Donner spørger om de er, og dér må jeg henvise til de svar, jeg har givet.

Ole Donner (FP):

Jeg vil gerne sige til ministeren, at jeg faktisk har forstået det dér med kompetencen. Jeg har også forstået svaret om, at man kunne klage, hvis det havde været en EF-licitation. Det, jeg alene beder om, er, at ministeren vil svare på det, jeg spørger om, nemlig: Hvis man ikke har lavet den liste, som der er krævet, vil ministeren så ikke mene, at man ikke har opfyldt licitationsbestemmelserne?

Jeg ved godt, at ministeren ikke har ansvaret og heller ikke kompetencen, men jeg vil gerne vide, om ministeren virkelig ikke tør tage stilling til så simpelt et spørgsmål. Eller ikke kan tage stilling.

Trafikministeren (Helge Mortensen):

Jeg skal understrege, at jeg mere end én gang har svaret på hr. Ole Donners spørgsmål. Hr. Ole Donner spørger så om nogle personlige meninger og relaterer det til et rent faktisk udbud, som har fundet sted ved HT. Men da jeg hverken kender udbudet eller de bud, der

[Træfkministeren]

er kommet, i detaljer, vil jeg afholde mig fra at svare på hypotetiske spørgsmål.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 140

3) Til *industriministeren* af:

Breckmann (KF):

»Vil ministeren oplyse, hvad regeringen har gjort for at sikre, at det 1,3 mia. kr. store lån til færøske banker efter Finanstilsynets krav om hensættelser til nedvurderede huslån kommer de færøske husejere til gode direkte med nedskrivning af deres huslån efter objektive kriterier, således at ikke også dette beløb som alle tidligere indskud i bankerne bliver sendt direkte tilbage til Danmark?«

Skriftlig begrundelse

Husejerne må tilgodeses, ellers sidder de tilbage med samme låneforpligtelser som hidtil på nedvurderede huse, som de må betale tilbage to gange, nemlig som låntagere og som skatteborgere, der skal tilbagebetale lånet til landskassen.

Breckmann (KF):

Spørgsmålet tager sit udgangspunkt i det forslag, som jeg selv har fremført her i salen, og et efterfølgende forslag, som Folkeflokket har stillet i Lagtinget om især aktieombytningen, der fandt sted i foråret, da det færøske landsstyre overtog majoriteten i Den Danske Banks datterselskab på Færøerne, nemlig Føroya Banki. Den aktiebytning har siden hen vakt meget røre på Færøerne, fordi den synes at have fundet sted under meget mærkelige omstændigheder, hvorved det færøske landsstyre og den færøske skatteborger nu må score store hensættelser, som Finanstilsynet på det tidspunkt påstod ikke var nødvendige, og som Den Danske Bank garanterede den ville erholde.

Industriministeren (Trøjborg):

Med formandens tilladelse vil jeg svare på spørgsmål nr. S 140.

Formanden:

Et øjeblik. Jeg er nemlig også meget i tvivl,

om ikke det er et efterfølgende spørgsmål, hr. Breckmann refererer til. Men hvis ikke det er det, svarer industriministeren på spørgsmål 3 på vores dagsorden.

Industriministeren (Trøjborg):

Så svarer jeg på spørgsmål 3. Der vil jeg indledningsvis gerne gøre det klart, at regeringen jo ikke har indskudt 1,3 mia. kr. i de færøske banker. Der er tale om et lån, som regeringen har ydet landsstyret. Herefter er pengene indskudt i bankerne via Finansieringsfonden.

Det er herefter Finansieringsfonden og ledelsen i bankerne, der råder over pengene og fastlægger, hvorledes de skal anvendes. Jeg har afstået fra at blande mig i, hvorledes pengene anvendes. Jeg ved, at både Finansieringsfonden og bankerne er opmærksom på de voksende problemer for huslånene, og at de gerne vil indgå et konstruktivt arbejde omkring boligernes problemer.

De penge, der er tilført bankerne, er i høj grad kommet Færøerne og færingerne til gode. For det første har det betydet, at der stadig findes større banker på øerne, og var der ikke kommet nye kapitalindskud, var de bestående banker for lang tid siden gået konkurs.

For det andet har pengene betydet, at bankerne har kunnet påbegynde en vældig gældsrensning af det færøske erhvervsliv – først blandt filetfabrikkerne.

For det tredje er det klart tilkendegivet fra bankernes side, at de gerne vil deltage i finansieringen af økonomisk bæredygtige projekter.

Breckmann (KF):

Tak. Jeg skal selvfølgelig også rette mig efter den rigtige rækkefølge og takker for rettelsen.

Det forholder sig således, at regeringen nu i alt kommer til at have ydet landsstyret ca. 4,2 mia. kr. i statslån. Det sidste lån den 12. oktober i år på 1,3 mia. kr. blev nødvendigt, efter at Finanstilsynet krævede nye hensættelser af denne størrelsesorden til den færøske boligmasse.

Boligerne blev vurderet ned til mellem halvdelen og en tredjedel af den værdi, som de hidtil er blevet handlet for i købs- og salgspris. Den færøske boligmasse er nemlig belånt med ca. 6 mia. kr., og med de faldende indtægter formår boligejerne ikke længere at betale disse afdrag for huslån. Derfor forekommer det mig

[Breckmann]

lidt mangelfuldt, når man tænker på de mange betingelser, som regeringen har lagt på landsstyret for optagelse af lånene, at lånet af 12. oktober ikke også betinges af, at det kommer de færøske husejere direkte til gode efter objektive kriterier. Jeg er meget nervøs for, at hvis lånet tilstedes bankerne uden betingelser, vil det på forhånd være givet, at pengene vender på en tallerken og sendes tilbage til København ligesom de fleste af de milliarder, der hidtil er lånt til Færøerne.

Den Danske Bank har nemlig ifølge Børsen og Knud Sørensen fra Den Danske Bank formidlet de fleste udlandslån til Færøerne i 1980'erne til høj rente. Den efterfølgende statsgaranti til sikring af lånene har ikke medført en selvfølgelig nedbringelse af renten til normale satser, og derfor synes jeg, det er meget vigtigt, at dette 1,3 mia. kr.-lån kommer husejerne direkte til gode. Ellers må de betale lånet tilbage – samt deres huslån.

Industriministeren (Trøjborg):

Jeg tror, at hr. Breckmanns spørgsmål er af samme type, som man normalt får, når der tilføres banker kapital, eller når bankerne har tabt store summer: Hvor bliver pengene af?

Til illustration synes jeg, man kan sammenligne med et kar med vand. Når der render vand ud af karret til betaling af renter og forfaldne afdrag, skal der fyldes vand i karret, hvis man skal opretholde det samme niveau. For bankernes vedkommende er der tale om, at der skal fyldes vand i karret for at holde bankerne i live.

Det vand, der fyldes i, kommer altså i dette tilfælde som et lån fra den danske stat til landsstyret, og det er således, at det er landsstyret, der bevilger det kapitalindskud på 1,3 mia. kr., der er tale om – altså sørger for, at der bliver fyldt vand i karret igen, sådan at bankerne stadig væk eksisterer, således at der stadig væk er banker på Færøerne.

Og jeg mener at kunne konkludere, at det, at der stadig væk er banker, der fungerer på Færøerne, også er i husejernes interesse.

Breckmann (KF):

Jeg takker for det positive svar, jeg dér fik. Jeg vil også tilføje, at revisionsfirmaet Rasmussen & Veyhe på eget initiativ nu har stillet et forslag om nedbringelse af husejernes forplig-

tigelser til bankerne, der svarer nogenlunde til det 1,3 mia. kr.-lån, som bliver ydet. Lagting og landsstyre er opmærksom på dette forslag, og det er i hvert fald et skridt i den rigtige retning.

Jeg henstiller bare herfra til regeringen, at man venligst er opmærksom på problemet med, at der sendes så mange lån til Færøerne, som de færøske husejere som skatteborgere bliver nødt til at betale tilbage. Og eftersom dette lån især er blevet nødvendigt på grund af Finanstilsynets nedskrivelse af bankernes boligmasse, henstiller jeg, at lånet efter objektive kriterier kommer husejerne direkte til gode.

Industriministeren (Trøjborg):

Jeg skal blot tilsikre hr. Breckmann, at regeringen er og vedvarende vil være opmærksom på de lån, der er givet fra den danske stats side til det færøske landsstyre.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 141

4) Til *industriministeren* af:

Breckmann (KF):

»Er regeringen villig til at undersøge Finanstilsynets, Finansieringsfondens og Den Danske Banks rolle i forbindelse med forskelsbehandlingen af færøske banker med hensyn til krav om hensættelser samt ved aktieombytningen i Føroya Banki mellem Den Danske Bank og landsstyret?«

Industriministeren (Trøjborg):

Jeg formoder, at første del af spørgsmålet vedrører Finanstilsynets hensættelsespolitik i de færøske banker.

Allerførst er det vigtigt at pointere, at bankernes hensættelser tager udgangspunkt i bankernes årsregnskaber, som bankernes revisorer har udarbejdet, og som efterfølgende er godkendt af bankernes ledelser.

Finanstilsynets vurderingsprincipper har været ens i de færøske banker – med de individuelle forskelle f.eks. i informationsniveauet, som forholdene i det enkelte institut nødvendiggør. Finanstilsynet har bl.a. ved den tidsmæssige placering af undersøgelserne bestræbt sig på at gøre undersøgelserne så ensartede som muligt. Jeg finder derfor ikke grundlag for spørgerens formodning om, at Finans-

[Industriministeren]

tilsynet har forskelsbehandlet de færøske banker.

I øvrigt vil jeg henlede opmærksomheden på, at indtil den 1. juli 1993 kunne bankerne have indbragt Finanstilsynets hensættelseskrav for industriministeren. Det skete ikke. Bankerne kunne efter den 1. juli 1993 have indbragt hensættelseskravet for Industriministeriets Erhvervsankenævn. Det skete ikke.

Vedrørende spørgsmålet om aktieombytningen mellem Sjóvinnubankin og Føroya Banki kan jeg oplyse, at jeg er villig til at sende hr. Breckmann det forslag om reorganisering af ejerforholdene i Føroya Banki og Sjóvinnubankin, som blev udarbejdet af Finansieringsfonden af 1992 og Den Danske Bank, og som tidligere er tilsendt Folketingets Politisk-Økonomiske Udvalg. Forslaget giver en detaljeret gennemgang af, hvordan beregningerne for aktieombytningerne er foretaget.

Vedrørende aktieombytningerne kan jeg tilføje, at i forbindelse med den omfattende rekonstruktion af bankerne vil den hidtidige aktiekapital i begge banker skulle nedskrives til 0. Jeg finder derfor ikke, at der er behov for en nærmere undersøgelse af aktieombytningen.

Breckmann (KF):

Jeg takker for svaret og tillader mig at tilføje, at Finansieringstilsynet i august i fjor lovede, at både Sjóvinnubankin og Føroya Banki, dengang Den Danske Banks datterselskab, skulle undersøges samtidig. Men dette skete ikke. Føroya Banki blev ikke visiteret på grund af sygdom, som det hed.

Finanstilsynet krævede hele 967 mio. kr. – det ville svare til 100 mia. kr. efter danske forhold – hensat i Sjóvinnubankin, men kun ca. halvt så meget, nemlig 544 mio. kr., hensat i Føroya Banki, selv om denne er større og engageret i samme lånemarked. Eigil Mølgaard, direktør i Finanstilsynet, lovede, at der i forbindelse med 6. oktober-aftalen i fjor skulle komme en pressemeddelelse fra Den Danske Bank samtidig med Sjóvinnubankins. Pressemeddelelsen fra Den Danske Bank blev standset.

I Finanstilsynets mødereferat af 2. oktober i fjor står der bl.a., at Eigil Mølgaard fra Knud Sørensen havde fået bekræftet, at Den Danske Bank ville stå ved sine forpligtelser over for deres datterselskab på Færøerne, altså Den Dan-

ske Bank, og tilføre den nødvendige garantikapital og likviditet. Det kan kun være denne garanti fra Den Danske Bank, der fik Finanstilsynet til at skåne Føroya Banki for krav om hensættelser til efter at Den Danske Bank havde truet landsstyret om at bytte de overvurderede Føroya Banki-aktier med aktierne i den pr. 22. marts langt bedre konsoliderede Sjóvinnubankin.

Aktieombytningen den 22. marts kom i stand efter mødet mellem landsstyret, Finansieringsfonden, regeringen og Den Danske Bank i Nationalbankens lokaler, hvor landsstyret fra dansk hold under vejledning af Finansieringsfonden af 1992 ombyttede aktierne under den forudsætning, at de på det tidspunkt skulle være et godt papir. Men vil regeringen rette sig efter det, hvis landsstyret kommer med et krav om, at denne sag skal undersøges til bunds? Det er mit spørgsmål.

Industriministeren (Trøjborg):

Hr. Breckmann spørger, om regeringen vil rette sig efter kravet, hvis Færøernes landsstyre skulle anmode om, at denne sag bliver undersøgt til bunds.

Indledningsvis tror jeg, det ville være hensigtsmæssigt, at også hr. Breckmann stiftede bekendtskab med det materiale, som jeg i mit svar lovede at tilstille hr. Breckmann. Det vil heraf fremgå, at den handel, som hr. Breckmann omtaler, er indgået mellem Finansieringsfonden af 1992 og Den Danske Bank, og at der mellem parterne har været enighed om, at værdien af Sjóvinnubankin sammenlignet med Føroya Banki skulle tillægges et kapitalbeløb til fordel for førstnævnte på yderligere 150 mio. kr. Tillægget af dette beløb fremkommer efter en gennemgang, parterne sammen med Finanstilsynet har foretaget af de to bankers aktivmasser, balanceudvikling, de eksisterende korrektivkonti for hensættelser samt tab og hensættelser i bankerne over den seneste 5-års-periode.

Jeg tror ikke, at der på den baggrund og efter en nærmere læsning fra hr. Breckmanns side vil være anledning til at mene, at de hensættelser, Finanstilsynet har foretaget, har behov for yderligere gennemgang.

Breckmann (KF):

Jeg takker for ministerens villighed til at

[Breckmann]

overdrage mig det materiale, som ministeren hentyder til. Det vil være oplysende og nødvendigt for at forstå sagen nærmere.

Det møde, som industriministeren henviser til, fandt rigtigt nok sted i Nationalbanken under de pågældende parter deltagelse. Der truede Den Danske Bank landsstyret med at trække sig ud af Færøerne, hvis aktieombytningen ikke kom i stand. Det var en form for afpresning, som landsstyret blev tvunget til at bøje sig for; jeg henviser til den række glimrende artikler, som Informations udsendte medarbejder på Færøerne for øjeblikket kører i sit blad.

Der har endda været tale om et ændret mødereferat, hvor en af direktørerne for Den Danske Bank har fjernet garantien for Føroya Bankis solvens, idet Føroya Banki ikke havde behov for mere kapital. Denne garanti viste sig at være hul. Den var urigtig, fordi Føroya Banki kun nogle få uger efter denne garanti viste sig at have for lidt og siden hen har haft brug for 1.000 mio. kr. i ekstra hensættelser, hvilket ville svare til 100 mia. kr. efter danske forhold. Og det er nogle enorme beløb hernede.

Industriministeren (Trøjborg):

Hr. Breckmann spørger mig jo dybest set, om jeg har nogen kommentar til, at en aftale, der er indgået mellem Finansieringsfonden af 1992 og Den Danske Bank, er indgået på et ufuldstændigt grundlag.

Og han bygger sine oplysninger på nogle artikler, som man kan læse i dagspressen, i Information fra i går og i dag. Jeg er nødt til at sige til hr. Breckmann, at det har jeg ingen kommentarer til. Der er tale om en aftale mellem de to førnævnte parter. Jeg har ingen kommentarer til den diskussion, jeg kan se refereret i dagspressen om de møder og om referaterne fra de møder, der er omtalt i dagspressen.

Breckmann (KF):

Industriministeren nævner, at aftalen er indgået mellem Finansieringsfonden og Den Danske Bank. Så vidt jeg ved, var landsstyret også til stede på det møde, regeringen vidste om denne aftale, og aktieombytningen blev grundet på en vurdering af Føroyabankens hensættelsesbehov eller solvens på det tidspunkt. De oplysninger, som landsstyret har fået, har været mangelfulde, og Finansieringsfonden – det er

fuldstændig rigtigt – har heller ikke i dette forhold gjort sit arbejde til Færøernes bedste. Og når jeg refererer til artiklerne i dagspressen, så er det kun en del af den omtale, som denné sag får i disse dage. Den snebold vil fortsætte med at vokse, indtil Industriministeriet og den danske regering bliver nødt til at tage affære i denne sag, og Lagtinget og landsstyret kommer måske også med en henstilling eller anmodning til regeringen om at kulegrave i denne aktieombytning.

Industriministeren (Trøjborg):

Først er det måske værd at gøre opmærksom på det, jeg sagde i mit indledende svar: Aktieombytning af de indre værdier i disse to banker kan da være interessant at diskutere. Imidlertid står vi nu i en situation, hvor aktierne er nedskrevet til nul. Det, hr. Breckmann så spørger om, er, om det oplysningsniveau, der var i forbindelse med indgåelsen af aftalen, var tilstrækkeligt. Med andre ord: Kunne man fæste lid til det, Den Danske Bank efter sigende skulle have fremført, nemlig at den i givet fald havde i sinde at trække sig ud af Færøerne. Til det har jeg ingen kommentarer. Det eneste, jeg kan sige, er, at grundlaget for aftalen har været fuldt kendt for Finansieringsfonden af 1992 og Den Danske Bank, og at aftalen, der er indgået, er godkendt af det færøske landsstyre og den danske regering.

Breckmann (KF):

Årsagen til, at jeg fortsætter med mine spørgsmål her, er, at det trods alt i sidste instans bliver regeringen, der skal yde de nødvendige statslån til landsstyret og dermed til Finansieringsfonden, hvilket er en direkte konsekvens af den mangelfulde og diskriminerende behandling, som de færøske banker har fået af Finanstilsynet, først og fremmest fordi man har krævet to gange så store hensættelser af den langt mindre bank Sjóvinnubankin end af Føroyabankin. Sjóvinnubankin er færøsk, og Føroyabankin er dansk, men trods alt har de to banker været engageret i det samme lånemarked. Det vil sige, at det er egentlig den danske skatteyder, som kommer til at bøde for eventuelt mangelfulde oplysninger om og mangelfuld indsigt i en sådan transaktion som denne aktieombytning.

Industriministeren (Trøjborg):

For det første kan jeg ikke anerkende, som jeg sagde i mit indledende svar, at der er sket en forskelsbehandling af de to banker i Finansstilsynets hensættelsespolitik. For det andet er det værd – måske for tredje gang, undskyld mig, men alligevel – at gøre opmærksom på, at de aktier, der er ombyttet ved handelen mellem de to parter, nu er nedskrevet til nul.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 142

5) Til *arbejdsministeren* af:

Jan Køpke Christensen (FP):

»Vil ministeren oplyse, om det er i overensstemmelse med FN's menneskerettighedskonventions artikel 21 om, at enhver har lige ret til offentlige embeder og hverv i sit land, at en formand for en fagforening giver et lovligt valgt bestyrelsesmedlem af en fagforening valget mellem at bestride et kandidatur til et kommunalvalg for et politisk parti og at bestride en post som bestyrelsesmedlem i den pågældende fagforening?«

Jan Køpke Christensen (FP):

Jeg må nok sige, at dette er en sag, som jeg slet ikke bryder mig om skulle komme så vidt som til at blive taget op her i folketingsalen. Men desværre er det jo således, som vi bl.a. kan se det i dagspressen og på TV-Syd, at man presser et bestyrelsesmedlem ud af en fagforenings bestyrelse på grund af hendes politiske tilhørsforhold. Formanden har klart og tydeligt erkendt både på skrift og i tale på TV-Syd, at det er på grund af hendes politiske tilhørsforhold, at dette medlem bliver opfordret til at tage stilling til, om hun vil være medlem af fagforeningens bestyrelse eller være opstillet til kommunalvalget af Fremskridtspartiet.

Derfor håber jeg nu på at få et uddybende svar på det spørgsmål, der her er stillet.

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Hr. Jan Køpke Christensen har spurgt mig, om det er i overensstemmelse med FN's menneskerettighedskonventions artikel 21, at et bestyrelsesmedlem af en fagforening bliver stillet over for valget mellem at kandidere for et politisk parti i forbindelse med det kommende

kommunevalg og at bestride en post som bestyrelsesmedlem af den pågældende fagforening.

Lad mig sige, at jeg ikke har noget kendskab til sagen ud over det, som spørgeren omtaler i sit spørgsmål og nu her for lidt siden, og derfor kan jeg kun svare generelt på spørgsmålet. Artikel 21 i FN's menneskerettighedskonvention anfører bl.a., at enhver har ret til at deltage i sit lands styre, enten direkte eller gennem frit valgte repræsentanter, samt at enhver har ret til lige adgang til offentlige embeder og hverv i sit land.

Der er ikke fra det offentliges side lagt nogen hindringer i vejen for, at personer kan kandidere i forbindelse med det kommende kommunevalg. Fagforeninger er private foreninger, og det offentlige har ingen indsigt i reglerne for deres ledelse. Hvis der som nævnt i spørgsmålet er tale om, at en person får valget mellem at bestride et tillidshverv i fagforeningen og at deltage i kommunevalget, har jeg ingen viden om, hvorvidt dette krav er i overensstemmelse med foreningens vedtægter. Hvis det skulle være tilfældet, har jeg umiddelbart vanskeligt ved at se, at man fra statsmagtens side kan blande sig heri.

Der er grund til at understrege, at der ifølge spørgsmålet hverken er tale om medlemskab af fagforeningen som sådan eller om nogen form for ansættelsesretlige konsekvenser.

Jan Køpke Christensen (FP):

Jeg må sige, at jeg er dybt rystet over, at ministeren ikke har gjort sig den ulejlighed at kontakte den pågældende fagforening og få berigtiget det, jeg er fremkommet med her i dag, at hun ikke engang har undersøgt sagen til bunds. Det er jeg meget ked af. Derfor ser jeg ikke noget reelt svar eller nogen fornuftig holdning i det svar fra ministeren, som jeg ikke umiddelbart vil kalde for noget rigtigt svar.

Jeg vil gerne spørge ministeren, hvorfor ministeren ikke har taget initiativ til at få undersøgt sådan en sag, som her er fremkommet fra et folketingsmedlem. Desuden vil jeg spørge ministeren, om hun i henhold til grundlovens § 77, hvor der står, at man skal sikre ytringsfriheden her i landet, og § 78, der omhandler foreningsfrihed, principielt er enig med spørgeren i, at dette her ikke er acceptabelt i et såkaldt frit land i 1993.

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Jeg vil i mit svar henholde mig til det, jeg er blevet spurgt om, og det, jeg er blevet spurgt om, er, om den sag, som hr. Jan Køpke Christensen rejser, er i overensstemmelse med menneskerettighedskonventionens artikel 21.

Det er jo sådan i denne sag, at den pågældende er generalforsamlingsvalgt og medlem af bestyrelsen, har jeg forstået på det. Og i den situation, hvor det udkrystalliserer sig, at vedkommende kandiderer for Fremskridtspartiet, er der tilsyneladende en diskussion i den pågældende forening, og vedkommende vælger så at trække sig ud af den pågældende bestyrelse.

Men jeg har sagt, at fagforeninger er private foreninger. Hvordan de organiserer deres regler i forhold til generalforsamlingen og i forhold til deres bestyrelse, har statsmagten og bør statsmagten ikke have nogen indflydelse på. Den pågældende er selvfølgelig i sin fulde ret til både at være medlem af fagforeningen og at opstille til kommunevalget. Derom kan der ikke være nogen som helst tvivl. Det er ikke det, spørgsmålet har drejet sig om, og det er heller ikke det, sagen har drejet sig om. Der er tale om, at vedkommende både er medlem af HK i Kolding og også er kandidat på den pågældende liste, og det er fuldt ud i overensstemmelse med grundlovens bestemmelser.

Jan Køpke Christensen (FP):

Jeg forstår på ministeren, at når man ser på artikel 21, stk. 2, i FN's menneskerettighedskonvention, så står der klart: »Enhver har ret til lige adgang til offentlige embeder og hverv i sit land.« Og det er altså uanset politiske holdninger, dog medmindre det drejer sig om voldelige politiske organisationer. I sidstnævnte tilfælde er vi enige i at man skal kunne udelukke folk. Men her er der tale om et demokratisk parti, som vedkommende, Hanne Møller, opstiller for, og hun gør dernæst – efter at hun har fået en opringning fra formanden – opmærksom på, at man ikke kan acceptere, at hun både sidder i bestyrelsen og samtidig er opstillet på Fremskridtspartiets liste.

Jeg kan forstå på ministeren, at principielt kan ministeren acceptere, at man f.eks. i private organisationer som fagforeningsorganisationer har sådanne paragraffer, hvis det skulle være tilfældet.

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Når der er tale om private foreninger – hvad enten det er arbejdsgiverforeninger eller fagforeninger eller kunstforeninger eller dyreforeninger, eller hvilke foreninger det måtte være – er det til enhver tid op til disse foreninger at vedtage deres forretningsorden og deres vedtægter. Det må også være det regelsæt, der er gældende vedrørende den pågældende forening.

Jeg har ikke forstået det sådan af spørgsmålet – heller ikke af det, der er kommet af uddybende spørgsmål – at det er sådan, at den pågældende dame – har jeg forstået at det er – er blevet tvunget ud af sin fagforening eller blevet tvunget væk fra Fremskridtspartiets liste. Der har været tale om, at den pågældende i bestyrelsessammenhæng har accepteret eller valgt – måske følt sig tvunget til det – at gå ud af bestyrelsen i HK, Kolding. Men hvis det er situationen, må jeg sige, at så har den enkelte jo et eget ansvar. Hun kunne da have fastholdt, at hun var generalforsamlingsvalgt. Så vidt jeg er orienteret om sagen, er der da ikke nogen, der kan tvinge et generalforsamlingsvalgt bestyrelsesmedlem ud af en bestyrelse, og det er heller ikke det, der har været situationen. Situationen har været, at den pågældende har valgt at træde ud af bestyrelsen.

Jan Køpke Christensen (FP):

Jeg vil gerne spørge ministeren klart og tydeligt, om ministeren kender til det begreb, der hedder psykisk pres eller psykisk vold i den forbindelse. Det er jo således, at mennesker – vi alle sammen – kan udsættes for så stort et psykisk pres, at de ikke føler, at de er velkomne i en bestyrelse som f.eks. i dette tilfælde. Er ministeren enig i, at der er noget, der hedder psykisk vold? Og hvis spørgeren eller jeg i den forbindelse efterfølgende kan dokumentere, at vedkommende er blevet presset til at tage stilling – enten opstilling for Fremskridtspartiet eller bestyrelsesmedlem i HK – er ministeren så enig i, at dette er uacceptabelt?

Poul Nødgaard (FP):

Jeg forstod, at arbejdsministeren ikke kender den pågældende sag. Derfor vil jeg godt spørge ministeren, om ikke det er almindeligt, når folketingsmedlemmer stiller spørgsmål til ministeren, at ministeren så gennem sine em-

[Poul Nødgaard]

bedsmænd får tjekket, hvad der foreligger om den pågældende sag. Jeg synes, at det er nedslående, at ministeren kun har vores spørgsmål om sagen at henholde sig til.

Men mit spørgsmål til arbejdsministeren går egentlig på noget helt andet: Mig bekendt har Socialdemokratiet nære relationer til fagbevægelsen, og selv om ministeren fastholder, at fagbevægelsen er en selvstændig organisation – det er vi enige om – kunne jeg da forestille mig, at arbejdsministeren havde visse muligheder. Jeg vil spørge, om ministeren vil udnytte de muligheder, hun har for at hviske sådanne folk i øret, at det her går altså ikke, og så vil jeg sige – også som den tidligere spørger – at den pågældende ganske enkelt er frosset ud. Men det vender vi tilbage til i det kommende spørgsmål.

Helge Adam Møller (KF):

Mit spørgsmål er lidt i fortsættelse af det, hr. Poul Nødgaard lige er kommet med. Jeg forstod af ministerens første svar, at ministeren overhovedet ikke vidste, hvilken by det drejede sig om, hvilken person det drejede sig om, eller hvilken fagforening det drejede sig om, eller noget som helst andet. Det havde ministeren overhovedet ikke gravet i. I svar nummer tre svarer ministeren omhyggeligt, at hun ved, hvem det er, at hun ved, at der har været en telefonsamtale, og at hun er vidende om, at der ikke har været lagt direkte pres på vedkommende. Kan begge svar være sande: det første svar og det tredje svar?

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Jeg vil først sige til hr. Helge Adam Møller, at jeg hører jo efter, hvad spørgeren begrundet sit spørgsmål med. Og i hr. Jan Kørpe Christensens indledende bemærkninger var der rent faktisk en lang række oplysninger, som jeg efterfølgende forholdt mig til. Men jeg vil godt sige, at jeg har ikke til hensigt at blande mig i private foreningers kutymmer eller vedtægter eller i, hvordan man i øvrigt opfører sig over for hinanden. Hvad enten det drejer sig om fagforeninger eller arbejdsgiverforeninger eller hvilke som helst andre foreninger, kan det ikke være meningen, at statsmagten skal blande sig i private foreningers adfærd. Jeg mener faktisk, at vi ville komme meget langt ud at svømme hver især, hvis den skulle gøre det.

Jeg har sagt, at jeg svarer på det spørgsmål, jeg har fået, og det er, »om det er i overensstemmelse med FN's menneskerettighedskonventions artikel 21«, og det har jeg svaret på. Jeg har givet udtryk for, at hvis det er i overensstemmelse med foreningens vedtægter, kan man ikke fra statsmagts side blande sig i det. Hvis der i bestyrelsessammenhæng måske ikke er Fremskridtskandidater eller måske er kandidater for andre partier, kan jeg da godt forstå, at der kan have været en politisk diskussion i den pågældende forening. Men ærlig talt: Er det noget, Folketinget skal involvere sig i? Den pågældende har været i sin fulde ret til at fastholde, at hun var generalforsamlingsvalgt, og hun har kunnet vedstå det valg indtil næste generalforsamling.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 143

6) Til *arbejdsministeren* af:

Jan Kørpe Christensen (FP):

»Vil ministeren vurdere lovligheden i, at formanden for fagforeningen HK's handelssektor i Kolding har givet et lovligt valgt bestyrelsesmedlem af fagforeningen valget mellem at bestride et kandidatur til kommunalvalget for et politisk parti og at bestride en post som bestyrelsesmedlem i den nævnte fagforening, herunder om vedtægter i lokale fagforeninger, der giver mulighed for, at formanden kan bortvise lovligt valgte bestyrelsesmedlemmer fra deres bestyrelsesposter i fagforeningen med henvisning til kandidatur i et bestemt politisk parti, er lovlige?«

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Lad mig til dette spørgsmål gentage, at fagforeninger er private foreninger, og at vi i regeringen ikke ønsker at have indflydelse på, hvordan de administrerer sig selv. Det er et internt anliggende i den pågældende fagforening. Så længe man overholder landets love, hverken kan eller skal vi begynde at gribe ind over for private foreninger.

Jeg kender ikke den pågældende lokalforenings vedtægter, men som i enhver anden forening kan medlemmerne tage de beslutninger, de ønsker, inden for lovens rammer. Der er for regeringen ikke noget grundlag for at tage stil-

[Arbejdsministeren]

ling til, om der er tale om en lovlig beslutning eller ej; en sådan afgørelse tilkommer alene domstolene.

Jan Køpke Christensen (FP):

Først vil jeg oplyse over for ministeren, at der ikke er noget i foreningens vedtægter, der gør dette her lovligt. Så er det på plads.

Når ministeren så ved det, går jeg ud fra, at ministeren efterfølgende vil prøve at undersøge denne sag til bunds. Jeg mener faktisk, at det mildt sagt er ganske uanstændigt, når et parlamentsmedlem ønsker at få et uddybende svar på nogle spørgsmål, at ministeren så ikke engang giver sig tid til at undersøge den konkrete sag, men bare giver udtryk for principielle holdninger.

Grundlovens § 77 og § 78 sikrer henholdsvis ytringsfriheden og foreningsfriheden. Jeg går ud fra, at ministeren også kender ordet berufsverbot. Jeg tror ikke, ministeren kan være tilhænger af, at dette ord indføres og praktiseres i Danmark. Derfor vil jeg gerne endnu en gang spørge ministeren helt klart: Er ministeren enig med spørgeren i, at vi klart må tage afstand fra ordet berufsverbot, uanset om det drejer sig om fagforeninger eller andre organisationer her i landet?

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Hvis vi nu skal slappe lidt af, kan vi jo tale om, hvad der er kutyme med hensyn til spørgsmål. Hvis man gerne vil have et spørgsmål godt og præcist og grundigt besvaret, er det faktisk også kutyme, at folketingsmedlemmer begrundes deres spørgsmål. Begrundelsen er jo lige præcis det, der kan betyde, at ministeren kan gå længere ned i substansen. Jeg har ikke set mig foranlediget til at tage kontakt til private foreninger på baggrund af hr. Jan Køpke Christensens spørgsmål, og derfor har jeg svaret generelt.

Men jeg vil godt sige, at kutymen faktisk også er, at man begrundes sine spørgsmål for dermed at give nogle retningslinjer for, hvor man vil hen.

Jeg har heller ikke tænkt mig at undersøge sagen yderligere, al den stund det er en privat forening og landets love – sådan som det er oplyst over for mig – er overholdt. Der er ikke tale om, at denne sag giver anledning til at sætte spørgsmålstejn ved, om grundlovens regler

om ytringsfrihed og foreningsfrihed er overholdt. Det pågældende tidligere bestyrelsesmedlem er i sin fulde ret til både at ytre sig, at være medlem af sin fagforening og at stille op for Fremskridtspartiet. Det er der ikke nogen som helst problemer i. Hvis den pågældende havde fastholdt, at hun var foreningsvalgt bestyrelsesmedlem, var der i hvert fald i forhold til lovgivningen ikke nogen, der kunne have gjort noget som helst.

Men jeg vil godt sige, at jeg vil anbefale den pågældende, som tilsyneladende føler sig dårligt behandlet, at gå til domstolene.

Jan Køpke Christensen (FP):

Jeg vil sige helt klart, at på forhånd var jeg naturligvis ikke så optimistisk med hensyn til at få nogle reelle svar. Og at ministeren ikke havde undersøgt sagen, kommer heller ikke bag på mig, al den stund det er en socialdemokratisk arbejdsminister, vi har for tiden. Derfor vil jeg endnu en gang spørge: Hvis det kan dokumenteres – og jeg understreger hvis – at der er lagt pression på det pågældende medlem med hensyn til at trække sig ud af bestyrelsen – der er noget, der hedder psykisk vold; det håber jeg ministeren giver mig ret i – er ministeren så enig med mig i, at dette ikke er acceptabelt?

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Selvfølgelig er det ikke acceptabelt, at der udøves psykisk pres eller psykisk vold – sådan tror jeg det blev formuleret før. Og det, jeg nævnte tidligere, var så, at hvis man føler, at det er tilfældet, hvis man altså føler sig dårligt behandlet, er det et spørgsmål, om det er statsmagten, der skal gribe ind, eller det er de civile domstole. Og dér er det min opfattelse, at hvis den pågældende føler sig urimeligt eller unfair behandlet, måske behandlet på en måde, som ikke er i overensstemmelse med foreningens vedtægter, må man rejse sagen ved de civile domstole.

Jan Køpke Christensen (FP):

Jeg er glad for, at ministeren nu klart har taget afstand fra det, hvis der er udøvet et psykisk pres i den pågældende situation – for den sags skyld også i andre situationer – med begrundelse i en politisk holdning. Jeg synes, vi allerede er kommet et stort skridt på vejen, når

[Jan Køpke Christensen]

ministeren nu klart har udtrykt antipati for så-dan nogle holdninger.

Så foreløbig vil jeg sige tak.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Under den forudsætning, at ordvalget i spørgsmålet er korrekt, nemlig at der er tale om, at der er en formand, der har bortvist et medlem, vil jeg godt spørge arbejdsministeren, om sagen så ikke ligger således, at det er en arbejdsretssag, således at man altså kan rejse den i Arbejdsretten. Så bliver det næste spørgsmål jo, om man så kan gå direkte til sin hovedorganisation, da man vel næppe kan få hjælp fra sin lokale fagforening til at rejse en arbejdsretssag om denne sag.

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Der er tale om, at den pågældende har et tillidshverv i sin fagforening, og uanset om man har et tillidshverv i sin fagforening og er medlem af fagforeningens bestyrelse, har det jo ikke nogen ansættelsesretlige konsekvenser, hvis man bliver bortvist eller presset ud eller vælger at gå selv, og dermed er det ikke en fagretlig sag. Der er jo ikke tale om, at den pågældende på nogen måde bliver antastet i forhold til sit ansættelsesforhold. Det er alene den faglige tillidspost, som den pågældende ved at være bestyrelsesmedlem i HK, Kolding, og stille op på Fremskridtspartiets liste i Kolding har fået nogle problemer med, og det vedrører ikke det ansættelsesretlige grundlag, som jo er udgangspunktet for en fagretlig sagsbehandling.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 144

7) Til *arbejdsministeren* af:

Jan Køpke Christensen (FP):

»Har ministeren kendskab til andre sager, hvor formanden for en fagforening har givet et lovligt valgt bestyrelsesmedlem af fagforeningen valget mellem at bestride et kandidatur til kommunalvalget for et politisk parti og at bestride en post som bestyrelsesmedlem i den pågældende fagforening?«

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Som nævnt i mit svar på spørgsmål nr. S 142

kender jeg alene denne sag fra hr. Jan Køpke Christensens spørgsmål og fra dagspressen, og jeg kender ikke andre tilsvarende sager.

Jan Køpke Christensen (FP):

Jeg takker for svaret og vil så spørge, om ministeren vil tage initiativ til at få undersøgt, om der eventuelt findes andre sager, og så eventuelt give et påbud eller i hvert fald en melding udadtil om, at dette her ikke er noget, der er acceptabelt, hvis det er i overensstemmelse med det, som jeg har givet udtryk for her, så-dan at man tydeligt og klart hører fra ministeren, at psykisk pres over for medlemmer i bestyrelser er uacceptabelt.

Poul Nødgaard (FP):

Det var lige præcis det, jeg ventede på, det dejlige svar, der kom fra arbejdsministeren om, at der ikke kendes til andre sager end den, vi lige har drøftet under spørgsmål nr. S 143. Så synes jeg det er uforståeligt, at det ikke gør et stærkere indtryk på arbejdsministeren, når Fremskridtspartiet her i dag for åbent tæppe kan afsløre en sag af den dimension, som Koldingsagen har. Jeg vil godt spørge arbejdsministeren, om en sådan sag, som er beskrevet her, ikke gør indtryk på arbejdsministeren, og om det ikke i den grad er et anslag mod det bedste i det danske demokrati, at noget sådant kan finde sted. Og jeg kunne da godt tænke mig, at arbejdsministeren klart tog afstand fra det, der har fundet sted. Det er en sag, der har rystet Kolding og efterhånden hele landet for den sags skyld, også i den kommunale valgkamp. Det er ikke en sag, Fremskridtspartiet har kørt frem. Men jeg vil godt spørge arbejdsministeren, om det trods alt ikke giver hende anledning til at få dybe rynker i panden, at noget sådant kan forekomme.

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Jeg vil sige til de to spørgere, at jeg ikke agter at tage nogen initiativer, at jeg ikke agter at bruge hverken min eller Arbejdsministeriets tid til at finde ud af, hvordan private foreninger organiserer sig, eller på nogen måde lægge op til retsforfølgning med hensyn til, om man nu behandler hinanden ordentligt i private foreninger. Det er mit svar: Jeg tager ingen initiativer. Og til hr. Poul Nødgaards sidste spørgsmål vil jeg godt sige, at det med valgkampen

[Arbejdsministeren]

har jeg forstået. Det er en sag, der er kommet op i valgkampen.

Det er en sag i Kolding, der ligger sådan en 4-5 måneder tilbage i tiden, og så er den kommet op under valgkampen, men jeg mener faktisk ikke, at jeg som arbejdsminister skal involvere mig i valgkampen i Kolding.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 145

8) Til *arbejdsministeren* af:

Jan Kørpe Christensen (FP):

»Vil ministeren tage initiativ til at indskærpe formanden for fagforeningen HK's handelssektor i Kolding, at der ikke eksisterer berufsverbot i Danmark?«

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Hr. Jan Kørpe Christensen har spurgt mig, om jeg vil tage initiativ til at indskærpe formanden for fagforeningen i Kolding, at der ikke eksisterer berufsverbot i Danmark, og det er også noget af det, som hr. Jan Kørpe Christensen har spurgt om tidligere i denne spørgetid.

Som jeg nævnte i svaret på spørgsmål nr. S 142, har sagen ingen ansættelsesretlige konsekvenser – det har jeg også svaret fru Lilli Gyldenkilde – og allerede af den grund kan der ikke være tale om berufsverbot. I øvrigt har jeg ingen lovhjemmel til at give en privat forening – eller for den sags skyld dens formand – pålæg om sammensætningen af dens ledende organer.

Jan Kørpe Christensen (FP):

Berufsverbot betyder, at man f.eks. på grund af sine politiske tilhørsforhold bliver presset ud af en organisation, og det må ministeren da erkende at der er tale om i denne sag. Det kan der vist ikke herske megen tvivl om, og jeg vil gerne spørge ministeren, om det ikke er korrekt forstået.

I tidligere svar har ministeren klart givet udtryk for, at det er uacceptabelt, hvis det er sket. Det har vi på tryk i Folketingets forhandlinger, så der er ingen tvivl om, at det er ministerens holdning.

Jeg mener ikke, at denne sag skal ende hermed, og jeg mener, at det, der er kommet frem i dag, er ganske mangelfuldt. Derfor vil jeg ger-

ne endnu en gang sige til ministeren, at behandlingen af denne sag er meget principiel, for vi ved jo, at der hurtigt kan opstå andre situationer. Jeg læste i Det Fri Aktuelt, at der var et SiD-bestyrelsesmedlem, som er opstillet som kandidat til byrådet, der stod frem og erkendte, at han er Fremskridtsmand. Det er der garanteret mange andre, som ikke tør på grund af det pres, der er imod disse mennesker, og det betegner jeg som berufsverbot.

Det må ministeren også erkende, og det kan ikke være rigtigt i 1993, så jeg vil gerne spørge ministeren: Hvis det nu dokumenteres efterfølgende, at det, der her er kommet frem, er 100 pct. korrekt, nemlig at det pågældende medlem er blevet presset, at formanden klart og tydeligt siger det offentligt i TV Syd, at andre aviser har citeret formanden for det samme, og at han under ingen omstændigheder vil tilbagevise, at der er lagt pres på det pågældende medlem for at foretage et valg, vil ministeren så tage initiativ til i hvert fald at gøre opmærksom på, at det ikke kan accepteres fremover?

Poul Nødgaard (FP):

Man kan også godt komme med en konstatering, og min konstatering skal være, at jeg er meget, meget skuffet over de svar, vi har fået her i dag.

Jeg vil så spørge arbejdsministeren til sidst, om hun kan forstå, at jeg i morgen tidlig melder mig ud af HK efter at have været medlem i fyrretyve år. Det er netop HK, denne sag drejer sig om, og jeg kan simpelt hen ikke acceptere den behandling, der er sket i Koldingområdet, og som jeg er bange for spredes ud over det ganske land. Derfor er det slut med at være medlem af HK, og jeg ville gerne have, om arbejdsministeren kunne udtale, at det kunne hun godt forstå.

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Til det sidste vil jeg sige, at jeg jo ikke kan have noget ansvar for, hvilken fagforening hr. Poul Nødgaard er medlem af, så det har jeg ikke nogen yderligere kommentarer til.

Så vil jeg også sige, at der jo ikke er tale om, at den pågældende er blevet presset ud af sin organisation, HK. Den pågældende kunne have sagt: Jeg er generalforsamlingsvalgt, indtil jeg bliver stemt ud; det er nu engang demokratiets vilkår. Men den pågældende har efter et

[Arbejdsministeren]

bestyrelsesmøde valgt at trække sig. Om det har været et valg, der var betinget af et pres, ved jeg ikke noget om, men et valg får konsekvenser for den, der træffer det.

Jeg vil igen sige, at den pågældende, der er generalforsamlingsvalgt, kunne have fastholdt sit mandat, og så ville der ikke have været noget som helst at diskutere i den koldingsiske kommunevalgkamp om dette spørgsmål.

Jan Køpke Christensen (FP):

Ministeren starter med at sige, at der ikke er sket noget pres i den pågældende sag, men til sidst kommer det frem, at det godt kan være, at der alligevel er sket en eller anden slags pres. Det er meget, meget svært at forholde sig til, hvad ministeren i grunden mener i denne sag, så det kunne da være interessant at få at vide, om det er det første, der gælder, eller det sidste, at der måske alligevel godt kan være tale om en slags psykisk pres og dermed psykisk vold.

Så vil jeg gerne spørge ministeren, om det ikke er rigtigt forstået af mig, at hvis dette er korrekt, er både Socialdemokratiet og for den sags skyld også fagbevægelsen efterhånden en slags gammeldags enevoldskonger, der vægter egne snævre interesser stærkest og forhindrer samfundsengagerede mennesker i at deltage i fagligt arbejde. Jeg bliver ved med at sige »hvis dette her er korrekt«, for det er, ligesom det ligger bag ministerens ord, at det, der kommer frem, måske ikke er helt korrekt.

Derfor synes jeg også, at det ville være en idé, om ministeren ville prøve at få dette her på plads ved at undersøge sagen til bunds. Jeg skal gerne oversende alt det materiale, jeg har, både referater fra bestyrelsesmøder, videobånd osv. fra TV Syd, så ministeren kan høre fra formandens egen mund, at den pågældende er blevet presset til at melde sig ud. TV Syd spurgte samme dag medlemmerne i Koldingområdet, men ingen kunne støtte HK's holdning; alle, også HK-medlemmer, tog afstand fra den. Så socialdemokrater ude omkring har den sunde fornuft i behold og tager afstand fra disse metoder, der ene og alene kan betegnes som berufsverbot. Der er kun én ting at opfordre til, nemlig til simpelt hen ligesom hr. Poul Nødgaard at lægge an til oprør imod de forstenede holdninger, der er i fagbevægelsen; i hvert fald hos HK i Kolding.

Helge Adam Møller (KF):

Jeg forstår godt ministerens svar, men de undrer mig. Det kan godt ske, at ministeren ikke juridisk kan gøre noget, men en minister har vel også et moralsk ansvar.

Ministeren sagde, at bestyrelsesmedlemmet bare kunne nægte at forlade bestyrelsen, uanset hvor stort et pres der blev lagt på hende, for hun var valgt af en generalforsamling, og ministeren sagde også, at den pågældende kunne gå til domstolene. Det er så let at sige til et almindeligt menneske, som ikke har de ressourcer, en minister eller et folketingsmedlem måske har.

Hvad med at vende sagen om og sige: Vi har en grundlov i dette land, der klart og tydeligt siger, at mennesker ikke må forskelsbehandles på grund af deres race, tro eller politiske overbevisning, og det er jo klart og tydeligt sket her, hvor et medlem har haft en politisk overbevisning, som var i modstrid med den, de øvrige havde. Hvorfor kan ministeren ikke klart og tydeligt i hvert fald sende det moralske signal, at hun synes, at uanset hvilken politisk overbevisning man har, er det forkert og uacceptabelt at forskelsbehandle mennesker af den grund. Det ville være et stærkt moralsk signal, og jeg vil spørge ministeren, om hun ikke vil gøre det.

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Jeg er dybt forundret over, at Det Konservative Folkeparti tilsyneladende kan skibe sig ind i en holdning, der betyder, at statsmagten skal involvere sig direkte i, hvordan private foreninger organiserer deres liv og adfærd i forhold til hinanden.

Jeg synes sådan set, at denne sag drejer sig om, at en person, der er valgt til en bestyrelsespost i en fagforening, også er opstillet til byrådet i Kolding, og det er vel ikke uinteressant her 14 dage før kommunevalget, at sagen så kommer op i Folketinget.

Jeg vil godt sige, at jeg ikke på regeringens vegne har til hensigt at blande mig i, hvordan private foreninger, hvad enten det er kulturforeninger, fagforeninger eller for den sags skyld arbejdsgiverforeninger, organiserer sig.

Jeg har heller ikke til hensigt at blande mig i, om man behandler hinanden ordentligt i den ene eller den anden forening. Som et grundlæggende udgangspunkt synes jeg, det er en

[Arbejdsministeren]

god idé at behandle hinanden ordentligt, men i denne sag har en person selv valgt at træde ud af sin generalforsamlingsvalgte position, som hun kunne have fastholdt til den næste generalforsamling, og hvem ved, om hun var blevet genopstillet eller valgt igen. Det kan jeg jo ikke have nogen mening om, for det bestemmer medlemmerne.

Denne sag giver ikke mig anledning til overvejelser om at blande mig i private foreningers adfærd!

Jan Køpke Christensen (FP):

Jeg vil gerne sige til arbejdsministeren, at jeg faktisk har forstået, at ministeren ikke vil blande sig i den konkrete sag.

Men vil ministeren bekræfte det, som ministeren under et andet spørgsmål tidligere i dag klart og tydeligt gav udtryk for, at man principielt tager afstand fra, at nogen ved psykisk pres skal fjernes fra sine poster på grund af pågældendes politiske holdning? Kan jeg få et klart svar på det?

Helge Adam Møller (KF):

Ministeren siger, at statsmagten – med streg under magten – ikke skal blande sig i private foreningers forhold.

Men det, jeg sådan set bad om, og som jo gennemsyrrer spørgsmålene, er, at man et lille øjeblik glemmer, at man er magten og sætter sig i de almindelige menneskers sted. Ministeren er jo medlem af en regering, der med fuld ret gør meget ud af det moralske. Det er en moralsk regering, der har en holdning og en moral, og det har ministeren vel også. Det var derfor, jeg bad om en moralsk tilkendegivelse, som kunne sendes klart og tydeligt fra ministeren og dermed fra regeringen, af, at man ikke accepterede, at folk blev forskelsbehandlet på grund af deres politiske overbevisning. Jeg vil altså stadig væk godt spørge, om ministeren ikke vil give denne moralske, klare og tydelige melding uden juridisk at blande sig i en privat forening.

Aage Brusgaard (FP):

Jeg har også siddet og lyttet til svarene fra ministeren på de fire spørgsmål, og ministerens svar har været, at rent juridisk er der ingenting gjort forkert, heller ikke i forhold til grundloven. Men vi ved jo alle sammen, at re-

geringen kom til magten bl.a. på et løfte til borgerne om, at moralen i det danske land skulle højnes, og at det enkelte menneske skulle sættes i centrum. Derfor vil jeg godt spørge ministeren om ministerens egen personlige holdning. Hvordan mener ministeren personligt at HK-formanden har båret sig ad? Har ministeren sympati for HK-formandens handle måde i sin bestyrelse?

Kirsten Madsen (FP):

Jeg vil gerne spørge ministeren, om hun har tænkt sig at tilsidesætte grundloven i sit ministerembede, for efter de svar at dømme, som jeg har hørt oppe på mit kontor, har ministeren ingen respekt for grundlovens paragraffer om beskyttelse af den danske befolkning – heller ikke den i Kolding.

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Jeg vil godt sige, at jeg lægger utrolig meget vægt på foreningsfriheden, og jeg synes, at Folketinget skal holde sig fra på nogen måde at pille ved den. Det er faktisk en meget væsentlig del af vores grundlov, lige så vel som ytringsfriheden er en grundlæggende ting i vores måde at organisere vores samfund på.

Hverken bestemmelserne om foreningsfriheden eller ytringsfriheden er blevet overskredet eller antastet i denne sag. Den pågældende har stadig væk sin fulde ret til at opstille for Fremskridtspartiet og kan frit vælge at være medlem af sin fagforening. Hun er i sin gode ret til at opstille til bestyrelsen næste gang, der er generalforsamling. Det kan hverken regeringen eller noget i vores grundlov forhindre, og det er meget fornemt, så lad være med at sige, at disse fornemme principper er blevet antastet, for det er de ikke.

Hvis hr. Helge Adam Møller har brug for en mere etisk tilkendegivelse, så tror jeg faktisk nok, at jeg før sagde, at jeg grundlæggende har den opfattelse, at man skal behandle hinanden ordentligt, hvad enten man er Fremskridtsmand, socialdemokrat eller for den sags skyld konservativ. Det er altså mit udgangspunkt i denne sag, og jeg vil ikke give den ene eller den anden karakter i en sag, som jeg ikke kender til på det konkrete plan. Jeg kender den kun fra de oplysninger, som hr. Jan Køpke Christensen er kommet med her. Hr. Jan Køpke Christensen har ikke givet nogen begrund-

[Arbejdsministeren]

delser for sine spørgsmål, så jeg kender kun det overordnede ved sagen, men grundlæggende synes jeg, vi skal behandle hinanden ordentligt; her i Folketinget kunne det i øvrigt også være en god idé.

Jan Køpke Christensen (FP):

Jeg er ganske enig med ministeren i, at vi naturligvis skal behandle hinanden ordentligt, men så synes jeg da, at ministeren skulle starte med at lægge den linje, at når hun fik spørgsmål, der henviste til en bestemt sag i en bestemt by, gjorde hun sig den ulejlighed at undersøge sagen. Det er jo ikke ukendt for ministeren, hvad sagen drejer sig om, og da jeg var i TV Syd sammen med den pågældende fagforeningsmand, sagde han også klart, at han tog sagen helt stille og roligt, og det var naturligvis, fordi der nok ikke skete noget, når vi havde en socialdemokratisk arbejdsminister. Det var desværre også min opfattelse, inden jeg startede med disse spørgsmål, at det nok var begrænset, hvad vi fik en socialdemokratisk arbejdsminister til at gøre, men jeg kan da i hvert fald bede ministeren endnu en gang om at tænke sig grundigt om og være klar over, at VKZ måske efter det næste valg vil ændre det således, at borgere i dette land uanset partitilhørsforhold får en garanti for, at de ikke presses – heller ikke ved psykisk vold – ud af visse foreninger.

Kirsten Madsen (FP):

Her er altså grundloven, hvor der står: »Ingen kan på grund af sin trosbekendelse eller afstamning berøves adgang til den fulde nydelse af borgerlige og politiske rettigheder eller unddrage sig opfyldelsen af nogen almindelig borgerpligt.«

Her er den pågældende blevet tvunget ud af sin almindelige ret. Så det er ikke bare et spørgsmål om at behandle hinanden pænt, men om at holde rigets grundlov, og det ligger på kanten af, at ministeren har tilsidesat det, vi har skrevet under på, da vi blev folketingsmedlemmer.

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Der var sådan set ikke nogen spørgsmål i hverken hr. Jan Køpke Christensens eller fru Kirsten Madsens sidste indlæg, men jeg vil alligevel sige, at der ikke er nogen af grundlo-

vens bestemmelser, som på nogen måde er blevet antastet. Den pågældende har stadig væk sin ytringsfrihed, sin foreningsfrihed og sin ret til at opstille til poster i både kommunalbestyrelse og fagforening. Den pågældende må selv tage konsekvensen af sine valg; det kan hverken regering eller Folketing involvere sig i.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Skriftligt besvarede spørgsmål:**Formanden:**

Fra de pågældende ministre er modtaget skriftlige svar på spørgsmål stillet af følgende medlemmer af Folketinget:

Gyldenkilde, Lilli (SF): spm. nr. S 99

Haarder, Bertel (V): spm. nr. S 6

Jacobsen, Kirsten (FP): spm. nr. S 9 og 57

Riishøj (SF): spm. nr. S 40

Thoft, Jens (SF): spm. nr. S 72

Ørum, Bjarne (RV): spm. nr. S 69, 70 og 71

Spm. nr. S 99

Til *socialministeren* (20/10 93) af:

Lilli Gyldenkilde (SF):

»Vil ministeren omgående gribe ind over for de kommuner, der ikke tillader bistandsmodtagere at være valgtilforordnede uden at trække hver en krone, de får herfor, fra i bistandshjælpen?«

Begrundelse

Spørgeren anser det for meget vigtigt, at alle deltager på lige fod i borgerlige ombud, herunder også bistandsmodtagere.

Der er for ikke så længe siden lavet om på dagpengeloven for efterlønsmodtagere og arbejdsløshedsdagpengemodtagere, således at de ikke fratrækkes i dagpenge for at være f.eks. valgtilforordnede.

Det samme bør ske for bistandsmodtagere. Der er en bestemmelse om, at kommuner kan se bort fra et nærmere bestemt beløb i udregning af bistandshjælpen.

Derfor vil denne sag vel kunne klares med et brev til kommunerne om, at der ikke skal ske fradrag for borgerligt ombud.

[LIII Gyldenkilde]

Foreløbigt svar (26/10 93):

Socialministeren (Karen Jespersen):

Til brug for besvarelsen har jeg bedt om oplysninger fra Indenrigsministeriet. Jeg vil snarest vende tilbage til sagen, når disse oplysninger foreligger.

Spm. nr. S 6

Til *undervisningsministeren (5/10 93)* af:

Bertel Haarder (V):

»Er der noget juridisk uholdbart i formuleringen »eleverne må i folkeskolens 8.-10. klasse gerne deles i hold hele året på tværs af klasser efter behov, herunder faglige indlæringsmæssige behov, der også har at gøre med elevernes faglige standpunkt i det pågældende fag, når blot

- 1) der sker en løbende faglig-pædagogisk vurdering,
- 2) der ikke træffes beslutning for et helt år ad gangen, og
- 3) eleverne holdes samlede i mindst halvdelen af den samlet skoletid«?

Begrundelse

Jeg takker for svaret på spørgsmål nr. S 1425 1992-93, men finder det ikke helt tilfredsstillende. Jeg bad om en bekræftelse på, at min formulering var korrekt. Det fremgår ikke af svaret, om der var noget ukorrekt. Derfor spørger jeg igen, idet jeg i nogen grad retter min formulering ind efter det første svar.

Jeg ønsker alene ministeriets juristers bekræftelse på, at der ikke er noget i min formulering, der strider mod den nylig vedtagne folkeskolelov.

Spørgsmålet stilles naturligvis, fordi jeg ikke er tilfreds med de efter min mening meget uklare formuleringer, der er tilflydt offentligheden fra ministeren om disse ting, jf. den måde, jeg blev korrekset på i Berlingske Tidende, skønt jeg, så vidt jeg kan se, ikke brød loven i det, jeg skrev om muligheden for deling. Hvis ministeriets jurister er uenige i dette sidste, vil jeg gerne have det at vide.

Svar (25/10 93):

Undervisningsministeren (Ole Vig Jensen):

Det er væsentligt – også ud fra et juridisk synspunkt – at formuleringer ikke indeholder ord eller vendinger, der er egnede til at lede til forkerte fortolkninger. Man må derfor undgå, at ord og begreber, der traditionelt er blevet anvendt i en bestemt betydning inden for det pågældende område, anvendes med en ændret betydning.

Ved formuleringen af folkeskolelovens § 25, stk. 4, og de tilhørende bemærkninger anvendes ordene »dele i hold« ikke, fordi denne formulering kunne lede tankerne hen på den eksisterende lovs bestemmelser om kursusdeling, og fordi den kunne opfattes som læggende op til en sortering af eleverne. I stedet valgte man at bruge ordene »danne hold«.

Jeg vil besvare det stillede spørgsmål ved at foreslå, at formuleringen ændres til følgende:

»Der kan i folkeskolens 8.-10. klasse dannes hold af eleverne inden for klassen og på tværs af klasser og klassetrin efter en løbende faglig-pædagogisk vurdering af elevernes behov, herunder faglige indlæringsmæssige behov, der også kan have med elevernes faglige forudsætninger at gøre. Holddannelse for den enkelte elev kan derfor godt ved skoleårets afslutning have vist sig at være den samme gennem hele året, hvis

- 1) placeringen på hold sker på grundlag af en løbende faglig-pædagogisk vurdering,
- 2) der ikke på forhånd træffes beslutning for et helt skoleår ad gangen, og
- 3) eleverne undervises samlet i den overvejende del af undervisningstiden.«

Begrebet standpunkt er såvel i den eksisterende som i den nye lov alene anvendt i betydningen »en generel vurdering af elevens kunnen inden for et bestemt fag«. Standpunkt udtrykkes ifølge loven i en talkarakter, men denne siger ikke noget om, i hvilke af fagets bestanddele man kan finde eventuelle svagheder eller udviklingsmuligheder. Derfor er »standpunktet« uegnet som led i en evaluering, der skal føre til dannelse af hold, som skal give eleven lejlighed til at rette op på specifikke svagheder og udnytte sine udviklingsmuligheder.

Spm. nr. S 9

Til *justitsministeren (5/10 93)* af:

Kirsten Jacobsen (FP):

[Kirsten Jacobsen]

»Vil ministeren bekræfte, at en skriftligt indgået aftale om overdragelse af en fast ejendom ikke behøver tinglysning for at få gyldighed mellem parterne?«

Svar (8/10 93):

Justitsministeren (Erling Olsen):

Jeg kan bekræfte, at en skriftlig aftale om overdragelse af fast ejendom ikke behøver at være tinglyst for at være gyldig mellem køber og sælger.

Spm. nr. S 57

Til *justitsministeren* (11/10 93) af:

Kirsten Jacobsen (FP):

»Mener ministeren, at den danske politimester i Thorshavn, Nepper Christensen, var habil, da han forestod undersøgelse og efterforskning af landsstyrets dokumenter i forbindelse med den fiktive egenkapital i den nu afsluttede sag vedrørende fiskertrawleren »Helga Drengur«, og i benægtende fald vil ministeren da straks tage initiativ til, at andre end politimesteren leder fremtidige undersøgelser og efterforskninger i den færøske administration?«

Begrundelse

Politimester Nepper Christensens kone er søster til den øverste administrationschef i det færøske landsstyre, og som følge af disse nære familiebånd kan det ikke være rigtigt, at det er den danske politimester, der hvidvasker den færøske administration, som det er sket under retssagen vedrørende »Helga Drengur«.

Svar (26/10 93):

Justitsministeren (Erling Olsen):

Til brug ved besvarelsen af spørgsmålet har Justitsministeriet indhentet udtalelser fra politimesteren på Færøerne og rigsadvokaten.

Det fremgår bl.a. heraf, at der i den i spørgsmålet omhandlede straffesag såvel ved retten på Færøerne som i Østre Landsret skete frifindelse af samtlige tiltalte.

Politimesteren efterforsker endvidere med bistand af Rigspolitechefens Rejseafdeling endnu en række sager om bedrageri, hvori bl.a. landsstyret har ydet garantier til bygning af skibe.

Efter det oplyste om den i begrundelsen for spørgsmålet nævnte kontorchefts arbejdsområde finder rigsadvokaten – uanset politimesterens familiemæssige tilknytning til kontorchefen – ikke, at der foreligger omstændigheder, som gør, at politimesteren kan antages at have været inhabil med hensyn til efterforskning og tiltalerejsning vedrørende bedrageri i henhold til reglerne i retsplejelovens § 713, jf. §§ 60-62 (der fortsat gælder på Færøerne).

Jeg må af principielle grunde afstå fra nærmere at kommentere spørgsmålet om politimesterens habilitet i de konkrete straffesager.

Spm. nr. S 40

Til *statsministeren* (7/10 93) af:

Riishøj (SF):

»Vil statsministeren oplyse, om hele regeringen står bag kammeradvokatens påstand om at afvise Greenpeace som sagsøger (i Østre Landsret i spørgsmålet om fortolkningen af VVM-direktivet) med den begrundelse, at sagsøgeren ikke har retlig interesse i at anlægge retssagen?«

Begrundelse

Spørgeren mener, at almindelige retsprincipper samt muligheden for ved domstolene at få afprøvet lovligheden af EF-direktiver, der har retsvirkning i Danmark, taler for, at Greenpeace får søgsmålskompetence. Spørgeren er også af den opfattelse, at en indsnævring af begrebet »retlig interesse« demokratisk set er overordentlig betænkelig.

Svar (25/10 93):

Statsministeren (Nyrup Rasmussen):

Greenpeace har anlagt sag mod Trafikministeriet med påstand om, at ministeriet tilpligtes at anerkende, at ministeriet er uberettiget til at lade Øresundsforbindelsen bringe til udførelse som følge af, at forbindelsen er vedtaget i strid med Rådets direktiv af 27. juni 1985 (EØF/85/337) om vurdering af visse offentlige og private projekters indvirkning på miljøet (VVM-direktivet). Sagsanlægget kom kort tid efter et sagsanlæg fra Dansk Ornitologisk Forening, hvori påstås, at Øresundsforbindelsen er i strid med Rådets direktiv af 2. april 1979 (EØF/79/409) om beskyttelse af vilde fugle.

[Statsministeren]

Begge organisationer er anerkendt som klageberettigede i forskellige love under Miljøministeriet, men der foreligger ingen dom, som tager stilling til, om disse eller tilsvarende foreninger har søgsmålsret ved domstolene.

Spørgsmålet er derfor af principiel karakter, og det er regeringens opfattelse, at det af hensyn til præcedensvirkningen skal afgøres af domstolene.

Spm. nr. S 72

Til *skatteministeren* (14/10 93) af:

Jens Thoft (SF):

»Vil ministeren oplyse, i hvilke typiske situationer det skatteretlige forventningsprincip forhindrer ligningsmyndigheden i at regulere skønmæssige poster med tilbagevirkende kraft, samt hvad der skal til, for at en så berettiget forventning må antages at være til stede, at forventningsprincippet kan komme på tale?«

Baggrundelse

Baggrunden for spørgsmålet er en ny praksis i Århus Kommunes skattevæsen, hvad angår skønmæssig ansættelse af lejeværdi for ejere af udlejningsejendomme, der selv bebor en lejlighed, samt ejendomme, hvor alle ejerne bebor ejendommen – typisk boliginteressentskaber og andelsforeninger, som betragtes som sameje.

Tidligere ansatte Århus skattevæsen lejeværdierne for disse boliger i overensstemmelse med den omkostningsbestemte legeberegning. Denne praksis er blevet tilkendegivet skatteyderne, der har været indkaldt til torskegilde, eller som har forespurgt. Der er flittigt af skattevæsenet udleveret særlige beregningsskemaer for at hjælpe skatteyderne med at udregne en korrekt lejeværdi i overensstemmelse med beregningssprincippet.

Denne praksis er også tilkendegivet samtlige ejendomsmæglere, -handlere og -administratorer i en særlig henvendelse fra skattevæsenets ledelsessekretariat i februar 1988, hvori man for boligkollektiverne m.v. oplyser, at skattevæsenets praksis er, at lejeværdien udregnes på grundlag af den omkostningsbestemte husleje.

Endelig er skattevæsenets praksis tilkendegivet ejendomsmæglere gennem en artikel i denne faggruppes fagblad forfattet af bl.a. en

juridisk medarbejder ved skattevæsenet. Med virkning fra 1. januar 1990 – somme tider med senere virkning – har Århus skattevæsen ændret princip, idet den omkostningsbestemte lejeværdi er blevet erstattet af et skøn over det lejedes værdi, også betegnet som den objektive markedsværdi. Fra at benytte et forholdsvis objektivt kriterium er skatteforvaltningen i Århus overgået til et helt tilfældigt skøn, som i samme type ejendom kan medføre lejeværdier fra ca. 275 til 773 kr. pr. m².

Spørgeren mener, at det skatteretlige forventningsprincip er så retsfæstet, at et skønmæssigt princip, der positivt er tilkendegivet den enkelte skatteyder, ikke kan ændres med tilbagevirkende kraft. At dømme ud fra Århus skattevæsenes praksis deles denne opfattelse også af skattevæsenet. Spørgsmålet er derfor, om et princip, som er tilkendegivet over for en ubestemt kreds gennem beregningsskemaer, svar på henvendelser, artikler og informationsbreve, vil kunne ændres med tilbagevirkende kraft.

På denne baggrund ønskes en kortfattet redegørelse for, hvornår skønmæssige principper for en ansættelse kan ændres med tilbagevirkende kraft, og hvad der skal til for at konstituere en berettiget forventning, der må antages at være beskyttet af det nævnte skatteretlige princip.

Svar (26/10 93):

Skatteministeren (Stavad):

Skattestyrelsesloven giver som udgangspunkt skattemyndighederne adgang til at genoptage tidligere års skatteansættelser, men borgeren kan under visse omstændigheder opnå en berettiget forventning til, at skønmæssige afgørelser ikke vil blive ændret.

Ifølge praksis kan en borger normalt kun støtte ret på sin forventning, hvis den er baseret på en eller anden form for positiv tilkendegivelse fra en skattemyndighed eller efter omstændighederne en anden myndighed.

Herudover kræves det, at tilkendegivelsen har været egnet til at øve indflydelse på borgers faktiske dispositioner. Det betyder bl.a., at forventningsprincippet ikke finder anvendelse, hvis skattemyndighedernes tilkendegivelse sker på et tidspunkt, hvor borgeren allerede har foretaget den nævnte disposition.

[Skatteministeren]

Som eksempel på en tilkendegivelse, der kan skabe en retsbeskyttet forventning, kan nævnes en ligningsmyndigheds aftale med en skatteyder om, hvorledes hans samlede kørsel skal fordeles på privat og erhvervsmæssig kørsel.

Det forudsætter, at der ikke er indtruffet begebenheder/ændringer, som har ændret de forudsætninger, hvorunder svaret er givet/aftalen er indgået.

Spm. nr. S 69

Til *miljøministeren* (14/10 93) af:

Bjarne Ørum (RV):

»Er ministeren bekendt med – via ankesagsbehandling eller på anden vis – om amter i 1992-93 har tilladt anlæg af lossepladser uden anlæg af membran til sikring af opsamling af gennemsvivende vand (perkolat)?«

Svar (26/10 93):

Miljøministeren (Svend Auken):

Jeg har forelagt spørgsmålet for Miljøstyrelsen, som har oplyst følgende, som jeg kan henholde mig til:

»Miljøstyrelsen er kun bekendt med én sag i 1992-93, hvor et amt har tilladt anlæggelse af en ny losseplads uden membran. Det drejer sig om Århus Amts miljøgodkendelse af 7. april 1993 af to etaper af Lystrup Losseplads i Vejlbj Enge nord for Århus, hvor etape 1 beliggende oven på en gammel losseplads godkendtes uden membran.

Godkendelsen blev påklaget til Miljøstyrelsen, som den 15. september 1993 ophævede Århus Amts godkendelse og hjemviste sagen til fornyet behandling i Århus Amt. Baggrunden for hjemvisningen var blandt andet, at det fremsendte materiale ikke dokumenterede en miljømæssigt tilfredsstillende opsamling af perkolat.«

Spm. nr. S 70

Til *miljøministeren* (14/10 93) af:

Bjarne Ørum (RV):

»Hvis ministeren kan besvare spørgsmål nr. S 69 bekræftende, hvordan har Miljøstyrelsen henholdsvis ministeren så forholdt sig til sådanne tilladelser?«

Svar (26/10 93):

Miljøministeren (Svend Auken):

Jeg tillader mig at henvise til besvarelsen af spørgsmål nr. S 69. Det fremgår heraf, at Miljøstyrelsen kun er bekendt med én sag i 1992-93, hvor et amt har tilladt anlæggelse af en ny losseplads uden membran. Efter sagens påanke til Miljøstyrelsen ophævede styrelsen amtets godkendelse og hjemviste sagen til fornyet behandling i amtet. Baggrunden for hjemvisningen var blandt andet, at det fremsendte materiale ikke dokumenterede en miljømæssigt tilfredsstillende opsamling af perkolat.

Spm. nr. S 71

Til *miljøministeren* (14/10 93) af:

Bjarne Ørum (RV):

»Vil ministeren oplyse, om Miljøstyrelsen har foretaget beregninger til afklaring af uenigheden mellem på den ene side kommunen og på den anden side klagerne om deponeringsvolumen – og dermed om projektets samfundsmæssige lønsomhed – i det af Århus Amt godkendte lossepladsprojekt, og vil ministeren i bekræftende fald oplyse resultatet af beregningerne?«

Svar (26/10 93):

Miljøministeren (Svend Auken):

Jeg har forelagt spørgsmålet for Miljøstyrelsen, som har oplyst følgende, som jeg kan henholde mig til:

»Som nævnt i besvarelsen af spørgsmål nr. S 69 har Miljøstyrelsen hjemvist sagen til fornyet behandling på baggrund af en gennemgang af det foreliggende tekniske grundlag. Miljøstyrelsen har ikke foretaget en vurdering af de enkelte klager og har derfor heller ikke vurderet spørgsmålene om deponeringsvolumen.«

Formanden:

Jeg skal her afbryde mødet og fastsætte et nyt møde til i dag, onsdag den 3. november 1993, kl. 14.30 med følgende dagsorden:

1) *Eventuelt: Første behandling af beslutningsforslag nr. B 19:*

Forslag til folketingsbeslutning om nedsættelse af en undersøgelsesret i medfør af retsplejelovens § 21 a til at undersøge visse forhold i

[Formanden]

forbindelse med Sparekassen Nordjyllands overtagelse af engagementer fra Himmerlandsbanken.

Af justitsministeren (Erling Olsen).

2) *Forespørgsel nr. F 5:*

Forespørgsel til miljøministeren [om, hvad regeringen vil gøre for at sikre, at private brøndejerere kan få lov til at drikke deres eget brøndvand].

Af Jørgen Winther (V), Jens Jørgensen (KF) og Aage Brusgaard (FP).

3) *Første behandling af lovforslag nr. L 40:*

Forslag til lov om ændring af lov om kemiske stoffer og produkter.

Af miljøministeren (Svend Auken).

Mødet hævet kl. 14.20
